

- ONZE BODE -

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VAN AMBTENAREN BIJ
DEN INLANDSCHEN BESTUURSDIENST
VERSCHIJNT MAANDELIJKS, ONDER REDACTIE VAN HET BESTUUR

Redactie en Administratie: *DIRMAN* 1e. Laboewanweg No. 21, Semarang.

ABONNEMENTSPRIJS: bij vooruitbetaling per half jaar f 2.50

Adres jang soedah terkenal.

M. ILLIAS, KLEERMAKER

Melajoestraat 61 — Telefoon 2237 — Semarang.

Sangoep menerima pakerdjaän boeat Toean-toean dari model apa sadja. Dan kami djoega ada sedia Kain-kain boeat terima pesenan jang soedah djadi. Hal pembikinan dan potongan kami tanggoeng netjis (modern) dan tjepat, pendek koerang perloe kami poedji pandjang lebar. Kami harep Toean-toean bikin pertjobaän dan memboektikan sendiri.

Menoenggoe pesenan dengan hormat.

ISTERI.

Mintalah proefnummer s.k. *ISTERI*, di terbitkan oleh

PERIKATAN PEREMPOEAN INDONESIA

Dan belilah Congresnummer Congres Perempoean Indonesia jang Pertama di Mataram. Memoeat 22 boeah pidato serta bergambar.

Harga f 150. Ongkos mengirim f 0.50.

Pesanan kepada:
Administratie „*ISTERI*” Djokja.

E. S. T. O. Electrische Drukkerij

BODJONG 55, - SEMARANG - Telf. No. 576

Bisa trima pakerdjaän besar dan ketjil.

=====
Harga pantes. =====

SANGGOEP MENJITAK WEEKBLADEN DAN TIJDSCHRIFTEN.

Vacant.

- ONZE BODE -

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VAN AMBTENAREN BIJ
 DEN INLANDSCHEN BESTUURSDIENST
 VERSCHIJNT MAANDELIJKS, ONDER REDACTIE VAN HET BESTUUR.

Redactie en Administratie: *DIRMAN* 1e. Laboeanweg No. 21, Semarang.

ABONNEMENTSPRIJS: bij vooruitbetaling per half jaar f 2.50

INHOUD.

1. De O. S. v. I. A.
2. Belangstelling.
3. Het euvel der rietbranden.
4. Een en ander over huurkoop.
5. Koude douche's.
6. Uit den Volksraad.
7. Ter zijde.
8. Antwoord aan ex- B. B. er.
9. Uit de partij.
10. B. B. en hormat.
11. De Gelukkigen.
12. De kop van Jut.
13. Regentschaps-ordonnantie.

De O. S. v. I. A.

Naar wij hebben vernomen heeft de wd. Directeur van Onderwijs en Eeredienst naar aanleiding van de in April j. l. gehouden conferentie met de Osvia-Directeuren en vertegenwoordigers der Osvia-commissies het advies der Gouverneurs gevraagd ten aanzien van eventueele afschaffing van het voorloopige cibuschap. Aangezien deze aangelegenheid ten nauwste samenhangt met de belangen van het Inlandsch bestuurscorps, heeft de Gouverneur van Oost-Java den Residenten het denkbeeld in overweging gegeven om o. m. de meening der plaatselijke B. B. bonden te hooren. Of

dit ook in andere deelen van Java is geschied, of het bestuur der V. A. I. B. te Semarang door de autoriteiten ter zake is gehoord, kan ik niet met zekerheid zeggen. *)

Met de overwegingen, welke door de commissie ter berde zijn gebracht, kunnen we accoord gaan. Ons standpunt is: *vóór* afschaffing, want met deze afschaffing hebben we als het ware een zuiveringsproces. Op dit oogenblik hebben we in de Inl. B. B. wereld vele personen, die er feitelijk niet in thuis hooren. Laten wij nu eens nagaan, waarom ze dan de bestuursopleiding hebben gevolgd.

Wanneer iemand pas de lagere of de Hollandsch-Inlandsche school doorlopen heeft, dan weet hij niets of althans zeer weinig van de buitenwereld. Op welke school hij verder kan studeeren, en wat hij later worden zal, weet hij op dat tijdstip nog niet. Ook zijn ouders kunnen hem ten deze evenmin helpen. Is het dan wonder, als zoo 'n persoon naar de Osvia gaat? In zijn enge omgeving is een Aib reeds een „hooge meneer“, hij verdient veel meer dan een schrijver of een mantri politie. De desamenschen eeren zoo'n Aib als iemand, die veel heeft gestudeerd. In de oogen van de buitenwereld leidt een Aib dus een „lekker leventje.“

Verblind door zulke uiterlijke schoonheden gaat onze pupil naar de Osvia. Met de jaren komt het verstand. Hij gaat om met leerlingen van de Mulo, Nias, A. M. S. enz. Zijn blik wordt ruimer, en hij wordt zich bewust van zijn toestand. Zoo nu en dan krijgt hij bezoek van

*) Helaas-nee!! Red.

een jongen Aib, die hem de B. B. praktijk mededeelt. In de vacantie gaat hij soms bij Oud-Osvianen op visite, die hem van de B. B. toestanden vertellen. Maar alle mededeelingen hebben dit gemeen: „Als het eenigszins kan zal ik mijn zoon niet bij het B. B. laten werken!” Zoo luidt dikwijls de propaganda van Oud-Osvianen aan hun jongere broeders. Is het dan niet licht te verklaren, waarom sommige leerlingen (voorloopige ciba's) na het doorloopen der Mulo-afdeeling de studie aan de Osvia vaarwel zeggen? Is het dan niet licht te begrijpen, waarom vele Inlandsche bestuursambtenaren naar een anderen tak van dienst willen overgaan?

Heel anders zou de toestand zijn, indien de Osvia alleen open gesteld was voor abiturienten van de Mulo. Van hen kan worden verwacht, dat zij het oordeel des onderscheids reeds kennen.

Er wordt gevreesd, dat door de afschaffing de animo tot het dienstnemen bij het B. B. minder wordt. Deze kwestie heeft een diepere oorzaak en zou in dit verband beter buiten beschouwing gelaten worden. De weinige lust om bij het B. B. werkzaam te zijn is **EEN SYMPTOOM VAN DEN TIJDGEEST**, en verbetering kan alleen worden gebracht door **EEN RADICALE WIJZIGING VAN DE BESTUURSOPLEIDING**:

Ter nadere toelichting diene het volgende:

Wie de ontwikkeling der Inheemsche maatschappij nauwkeurig gadeslaat, zal constateeren, dat een ieder, zoo het eenigszins kan, naar een hoogeschool gaat. Deze drang naar een universitaire opleiding is in een in opkomst zijnd land als het onze best te begrijpen. Dit in aanmerking nemende kan men reeds zeggen, dat zonen van bemiddelde Inheemschen, waartoe de meeste Inl. B. B. ambtenaren behooren, **) liever naar de A. M. S. gaan dan naar de O. S. v. I. A. of anders gezegd, de Osvia betreft haar leerlingen uit dat deel der bevolking, dat niet in staat is om de studie aan een hoogeschool te bekostigen. Of dit in het belang van den bestuursdienst is, zullen wij in het midden laten.

Bovendien heerscht in de Inheemsche maatschappij de meening, dat vroeg of laat de hogere rangen in de B. B. wereld bezet zullen worden door academici. Nu reeds klagen de Oud-Osvianen over hun positie, en welke toekomst zullen zij dan later tegemoet gaan?

Ten aanzien van de bestuursopleiding schijnen de hoge autoriteiten zelf de juiste gedragslijn nog niet te pakken te hebben. Als bewijs moge dienen het voorstel tot afschaffing van het voorloopige cibaschap.

**) Grijpt U niet mis? Red.

Nòj heeft de Mosviba haar eerste pupillen niet afgeleverd en reeds is men druk bezig om de regeling te wijzigen. Zou het niet beter zijn om recht op het doel af te gaan?

Wil men inderdaad den Inl. bestuursdienst maken tot een waardig staatsorgaan, ten volle berekend voor zijn taak, dan moeten de hogere rangen bezet worden door universitair opgeleiden. Dit kan geschieden door de abiturienten der Osvia toe te laten tot de hoogeschool, om hunne studiën te voltooien, of men kan de Osvia eenvoudig opheffen. De middelbare rangen zullen dan ingenomen worden door afgeleverden van de A. M. S. of H. B. S. aangezien men voor deze posten geen speciale bestuursopleiding noodig heeft. Dit heeft de praktijk bewezen, want de Aibs, die afkomstig zijn van de A. M. S. of H. B. S., hebben degelijk aan de eischen voldaan.

Moge dit artikel voor de Regeering een reden zijn om Hare standpunt ten deze nader uiteen te zetten, zulks ter wegneming van de onzekerheid, welke zich op dit oogenblik van vele Osvianen en Inl. Bestuursambtenaren meester maakt.

Oud-Osviaan.

Noot van den schrijver.

In dit verband moge o. m. worden verwezen naar:

- het artikel van den heer Sosro over „De bestuursopleiding,” ongenomen in „Onze Bode” No. 5.
- het stuk van Dr. v. Blankensteyn over „De Hoofden en ons Bestuur.”
- de verklaring der Regeering in de Memorie van Antwoord, dat de Inlandsche bestuursdienst reeds voor een beperkt aantal abiturienten der R. v. h. h. hoogeschool te Weltevreden openstaat.

Belangstelling.

No. : 2

Semarang, 6 Augustus 1929.

Geachte Redactie,

In *Onze Bode* van, naar ik meen, Mei van dit jaar werd herinnerd aan een besluit van de algemeene vergadering van de Vereeniging van Ambt. B. B. in N. I. ddo: 7 Mei 1926, om de meening van het Bestuur van den Oud-Osvianenbond te vragen omtrent de juistheid van een in een artikel in *Oedaya* voorkomend betoog, dat de Europeesche ambtenaren bij het B. B. het Hollandsch spreken van de Inlandsche ambtena-

ren stelselmatig zouden onderdrukken.- De schrijver in *Onze Bode* merkt op, dat, v. z. v. hem bekend aan dit besluit geen gevolg was gegeven. Een en ander gaf mij aanleiding inlichtingen te vragen aan het bestuur mijner vereeniging in Nederland. Bij schrijven van 8 Juli j. l. No: 129 antwoordde dit Bestuur mij, dat bij schrijven van 6 Juli 1926 No: 78, gezonden door tusschenkomst van onze Vertegenwoordiging in Indië, de aandacht van het bestuur van den Oud-Osvianenbond werd gevestigd op het *Oedaya*-artikel. Aangezien geen antwoord werd ontvangen, werd bij schrijven van 19 April 1927 No: 62 aan de Vertegenwoordiging om inlichting gevraagd, welke antwoordde, dat de Vereeniging Oud-Osvianenbond niet meer bestond, waarna de zaak verder is blijven rusten.—

Hoogachtend.

J. W. de STOPPELAAR.

Correspondent van de Vereeniging voor Ambt. B. B. in N. I., te Semarang.—

Aan
de Redactie van *Onze Bode*
p/a Den Heer DIRMAN
le. Laboeanweg 21
SEMARANG.

Noot. Met belangstelling namen wij van bovenstaand schrijven kennis en met dankbaarheid, indien wij daaruit mochten besluiten, dat de Vereeniging voor Ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur in Nederladsch-Indië ook thans nog zich stelt op hetzelfde standpunt van Mei 1926.—

Het Bestuur.

Het euvel der rietbranden.

In suikerstreken is rietbrand een zaak, waaraan door het bestuur in het bijzonder de volle aandacht wordt geschonken om er achter te komen, wat de oorzaak er van is, hetzij kwaadwilligheid dan wel nalatigheid van den een of anderen tuinwaker of het snijvolk. Zelfs hooge autoriteiten bemoeien er zich menigmaal mede met het onderzoek, waardoor van-

zelf de lageren in rang alles in het werk stellen om klaarheid in de zaak te krijgen.

Mijn 19 - jarige praktijk in het B. B. heeft mij geleerd, dat in menig geval kwaadwilligheid in het spel zit, want een onvoorzichtig weggeworpen brandend strootje in het droge rietblad, zooals meermalen als reden werd aangevoerd, kan zelfs bij hevigen wind, geen voldoende vlam vatten om brand te veroorzaken, althans ik ben daar niet van overtuigd.

Het bewijs, dat tot een veroordeeling van den verdachte kan leiden, is behalve door zijn eigen bekentenis, niet gemakkelijk te verkrijgen.

Artikel 187 van het strafwetboek zegt toch: „Hij, die opzettelijk brand sticht, wordt gestraft”

Het „brandstichten door beklagde” is slechts te bewijzen door ooggetuigen, die haast nooit zijn te vinden, omdat beklagde natuurlijk alles heimelijk doet. Wegens gebrek aan voldoende bewijs neemt men soms een mededader, die half en half bekent, als kroongetuige tegen zijn eigen kornuit, doch t. a. v. de betrouwbaarheid van dergelijke kroongetuigen bestaat meestal twijfel.

In de meeste gevallen tracht men het bewijs te verzamelen door aanwijzingen, die dan moeten vaststellen, dat „beklaagde brand heeft gesticht”.

Ook wordt in sommige gevallen als oorzaak van den brand aangevoerd de vonken van een langs den tuin gereden locomotief, welke op het droge rietblad zouden zijn terechtgekomen en dit vlam doen vatten; doch ook deze oorzaak mag door de proeven in 1912 genomen, als uitgesloten worden beschouwd. Het verslag van die proeven, zooals het luidt in de *Nieuwe Soerabaya courant* van 18 Julie 1912, volgt hieronder:

EEN WELGESLAAGDE EN INTER- RESSANTE PROEF.

Zooals wij eenige dagen geleden reeds aankondigden, werden gisteren door de autoriteiten der S. S. eenige proeven genomen, ten bewijze van de onmogelijkheid, dat langs de spoorbaan gelegen riettuinen in brand zouden kunnen geraken door de uit een locomotief geworpen sintels en vonken.

Op de gisteren genomen proeven, die onder de voor het riet meest ongunstige voorwaarden worden gedaan, door de suikerboeren en het bestuur, dat zich vaak gedwongen ziet om ketrangan te vinden in vele rietbranden, welke oorzaak zelf voor een Sherlock Holmes een puzzle zou zijn, en dat daarom tot nog toe gretig heeft gebruik gemaakt van de redelijk

klinkende verklaring, dat de langs de tuinen snorrende treinen oorzaak zijn, als beslissend zullen worden geacht, moeten wij afwachten. Een ding is echter zeker, dat noch de laag dadoek (rietafval, zooals bladeren, dorre stengels, enz.) welke speciaal voor dit experiment een maand lang te drogen was gelegd en dus in een abnormaal drogen en brandbaren toestand verkeerde, noch de riettuin te Sepandiang, welke voor dit doel door den heer Bouricies den Administrateur der sf. Ketegan, bereidwillig was afgestaan, gisteren in brand waren te krijgen niettegenstaande zoowel de dadoek als de tuin letterlijk overgoten werden door een dichten regen van steen- en houtskoolvonken.

Onder degenen, die met belangstelling en aandacht de proeven volgden, waren, de hoofden van gewestelijk en plaatselijk bestuur, de heer Rosenberg van de H. V. A. die blijkbaar meegeweken was in verband met enkele rietbranden, welke te Djatiroto hebben plaats gehad, en waarvan een, zooals men, volgens hem op onomstootelijke wijze heeft kunnen vaststellen veroorzaakt was geworden door de vonken eener locomotief, verder de C. A. 3. Staargaard, onder wiens leiding de proeven werden genomen, de C. E. de Chef der 2de en 4de afdeelingen der S. S. de heeren Weyerman, Cromptoets en Scheffer, de Adjunct chef der 4de afdeeling en de heer Mac Leod Manuel, de chef der 1ste afdeeling de heer Dethbeder en verscheidene anderen.

Zooals gezegd werd gisteren onder voor het riet beslist abnormaal ongunstige voorwaarden geëxperimenteerd. De laag dadoek, welke dicht bij de machine werkplaatsen op het emplacement Kotta over een oppervlakte van ongeveer 20 meter tusschen de railbanen was uitgespreid, had ruim een maand lang te drogen gelegen een brandende sigaret zou voldoende zijn geweest om het goedje te doen ontvlammen. De beide locomotieven, die voor de proef worden gebruikt, waren oude cavaljes, die zelf onder normale omstandigheden door de onjuiste verhouding tusschen cylinder en ketel op een zeer hoogen stoomdruk moeten werken, doch gisteren bovendien door het hard aanzetten der remmen nog zoodanig overbelast waren, dat met elken slag van den zuiger een dikke kolom van brandend kolen uit de vlampijpen werd gezogen en door den schoorsteen werd gestooten.

Ten overvloede had men niet alleen den vonkenvanger verwijderd, doch den schoorsteen voorzien van de grootstmazige vonkenmuts, waarover men beschikte. Met donderend geraas kropen de sterk aangeremde locomotieven, eerst die welke met steenkool en daarna die, welke met hout gestookt werd tot twee of drie malen toe langs de laag dadoek heen, bij elken stoot een dichten, schitterenden gouden regen van vonkelende sterren uitwerpende, die over, om en in het brandbare goedje tusschen de railbanen van het emplacement neerstortte.

Van een brand was evenwel niets te bespeuren, men zag de vonken als vuurvliegjes hier en daar tusschen het droge blad glinsteren en flikkeren, zonder uitzondering branden die door de locomotieven losgelaten stukjes steenkool en hout echter geheel op, zonder de dadoek zelfs aan het smeulen te brengen. De heer Staargaard gaf hiervoor een zeer aannemelijke verklaring, n.l. dat de aschlaag, welke het brandend stukje omgeeft, en die, hoe verder dit door de lucht wordt gevoerd, hoe dikker wordt, alle aanraking van de brandende kern met het riet verhindert.

Toen niettegenstaande alle pogingen, — de dadoek op het emplacement vertikte om de S. S. te logenstraffen, die steeds de mogelijkheid van een rietbrand door locomotiefvonken, ontkend heeft, — werd overgegaan tot de tweede proef, namelijk het in brand steken van de riettuinen der sf. Ketegan. Natuurlijk waren reeds van te voren alle mogelijke voorzorgsmaatregelen getroffen, om, mocht de tuin werkelijk in brand geraken, dezen zoo spoedig mogelijk te blus-schen. De Resident en de heer Bouricius hadden onafhankelijk van elkaar in de buurt van den tuin het noodige aantal koelie's met emmers water geposteerd, bovendien had de S. S. in den specialen trein, waarmee de proef zou worden genomen, een 20-tal koelies en een bagagewagen vol water meegenomen, zoodat elke brand die mocht ontstaan, onmiddellijk ge-bluscht zou kunnen worden.

Te Sepandjang, waar de tuinen, op 6 meter afstand van de baan liggen, dus ver binnen de door de S. S. gestelde verantwoordelijkheids-grens van 23 meter, stopte de trein. De menschen van Ketegan met hun administrateur aan het hoofd stonden ons reeds te wachten. In hun gezelschap bevonden zich ook de

leden van het Inlandsch bestuur van het district, de Wedono en Assistent wedono. De locomotieven werden afgehaakt en de vuren nogmaals duchtig opgestookt, de remmen aangezet, en met hetzelfde donderend geraas, dat we zoeven op het emplacement te Soerabaja hadden gehoord, reden de beide stoomwagens eenige malen op en neer over een afstand van circa 300 meter langs de tuinen.

Er stond een vrij sterke oostenwind, zoodat het riet aan den westkant van de baan letterlijk overgoten werd door een verblindenden stortregen van brandende kooldeeltjes en sintels, die met een droog geratel als van hagelslag tegen, in en om het riet klatterden. De proef had werkelijk niet mooier kunnen zijn. Op verscheidene plaatsen zag men de vonken als lichtpuntjes eenigen tijd tusschen en onder het riet naglimmen en vanzelf weer uitgaan, doch hoe men ook zocht, nergens kon men bespeuren, dat het vuur zich aan het riet had medegedeeld.

Voldaan over den uitslag werd de terugrit aanvaard, men bereikte Goebeng tegen ongeveer half negen.

Ons oordeel in de twistvraag, waarop men gisteravond door de boven beschreven proeven een afdoend antwoord trachte te vinden? Wel, persoonlijk zijn wij overtuigd geworden van de onmogelijkheid, dat brand veroorzaakt kan worden door kooldeeltjes en vonken afkomstig van een voorbij gereden locomotief. Doch er zijn menschen, die uit hun jarenlange praktijk bij de suikercultuur vele staaltjes weten aan te halen, die het tegengestelde schijnen te bewijzen. Voor de ervaring van deze menschen van de praktijk moet natuurlijk ons eigen oordeel wijken. Een ding dient echter nooit uit het oog te worden verloren, namelijk, dat het causaal verband tusschen het in brand vliegen van een rietuin en de langs dien tuin voorbij-snorrende locomotieven op alle wijze moeilijk valt vast te stellen.

Tot zoover het verslag. Het is dus voor den onderzoekings-ambtenaar van het grootste belang alle feiten en omstandigheden nauwkeurig te onderzoeken, welke in ieder afzonderlijk geval zich voordoen.

Kromoadiprodjo.

Een en ander over huurkoop.

Een verschijnsel van de laatste jaren, dat zoetjes aan in het economische leven der Inlandsche bevolking begint in te grijpen is wel het stelsel door den handel toegepast om goederen aan den man te brengen onder benaming van huurkoop. Als paddestoelen zijn de huurkoop firma's uit den grond gerezen: fietsen, klokken, horloges, gramofoons, armbanden, potlooden, men kan wel haast geen fabrikaat bedenken of het is verkrijgbaar middels huurkoop. Zooals het zich laat aanzien is dit verkoop-systeem een succes gebleken en belooft het ongetwijfeld uitkomst aan het vraagstuk der overproductie van de buitenlandsche industrie. De „gemakkelijke” betalings-voorwaarden zijn van grooten stimuleerenden invloed op de toch al koopzieke Inlandsche bevolking, waaruit dan ook voor een goed deel de cliënteel is gerecrueteerd. Te verwonderen is dit laatste trouwens niet, want schreef wijlen R. A. Kartini toen al niet, dat de doorsnee-Inlander een groot kind is. dat een zwak heeft voor glans en schittering? Het geld danst hem tusschen de vingers; hij koopt zonder te overleggen of hij het gekochte wel degelijk nodig heeft. Zelfs verhooging van den koopprijs weerhoudt hem niet van koopen, mits de betaling maar in payementen geschiedt. Ter geruststelling zij direct gezegd, dat eigenschappen als boven geschetst niet slecht zijn te noemen in den vollen zin van het woord, doch in dezen tijd van materieel gewin zijn ze den vooruitgang zeker een blok aan het been.

Maar om tot ons eigenlijk onderwerp terug te komen: huurkoop wordt aangegaan op een contract, waarbij de handelaar zich verbindt aan den cliënt een goed in huur af te staan, gelijk de laatste belooft gedurende een aantal maanden huurpenningen te betalen tot een vast gesteld bedrag zal zijn bereikt, waarop het goed dan eigendom wordt van den huurder-client. Naar de letterlijke interpretatie van het contract heeft dus de cliënt, zoolang de laatste termijn nog niet is voldaan, het goed onder zich slechts in huur en mocht hij in dit stadium het artikel vervreemden, dan maakt hij zich onherroepelijk schuldig aan het misdrijf van verduistering. Tot zoover is alles logica. Bij nadere beschouwing echter dringen zich deze vragen op. Hoe komt het, dat de handelaar zich ook verbindt om na de betaling van den laatsten huurtermijn het geleverde goed in eigendom af te staan aan zijn cliënt? (Een philanthropische gril van den koopman? Och, kom!) Als ik een huis huur, dan kan ik toch bij wijze van spreken tot de eeuwigheid de huur blijven betalen

zonder uitzicht, dat ik het huis te eeniger tijd mijn eigendom mag noemen? Stelt, dat het object van den huurkoop bestaat in een koek-laten wij zeggen een undee-undee-wat wettelijk geoorloofd is, dan spreekt het toch van zelf, dat ik de undee undee direct consumeer, aangezien dit het eenige doel is van mijn handelstransactie. Hoevelen koopen niet goederen „op bon” om er naar believen over te beschikken, mits eind van de maand of later de bedongen prijs wordt betaald? Neen, in dit licht bezien is zulk een huurkoopcontract niet een overeenkomst van huur en verhuur; het is, ontdaan van de ijsig-gewichtige terminologie, een gewone bon! Benamingen als huurtermijn, huurpenning enz. zijn een camouflage, geschikt om eventueelen uitlegger van het contract bij voorbaat te suggereren.

En de onwetende Inlander, onbekend natuurlijk met den waren aard van deze nieuwe uitvinding, die huurkoop heet, zet zijn handteekening of duimtopafdruk onder het contract in de stellige overtuiging, dat het hem in de hand gestopte artikel is verkregen middels „beli mindring”. Hij geeft het gekochte ten geschenke aan zijn familie-lid, verruult, verpandt en verkoopt het, kortom hij gedraagt zich, zooals het heet, als heer en meester over de zaak, steeds met de beste, voornemens om den bedongen huurtermijn ordentelijk te betalen. Totdat een kink in de kabel komt en verschil van meening ontstaat tusschen den handelaar en den huurkoopster. Dan ziet men het huurcontract zich ontpoppen als een machtig wapen in handen van den handelaar om den cliënt dubbel en dwars te treffen. Zooals het gewoonlijk gaat wordt dan de politie er bij gehaald, om de kwestie uit te knobbelen, en menig overigens bona fide persoon ziet zich onverwachts behandeld als de laagste misdadiger. . . . en dit alles ten gevolge van een handelstransactie. Tot goed begrip van het uiterst bedenkelijke karakter van dergelijke huurkoop-contracten mogen een paar voorbeelden uit de practijk dienen:

In de lijst van op te sporen personen kwam o. a. een zekere Dadap voor als verdacht van verduistering van een rijwiel ter waarde van f 180.— Op het signalement van en andere gegevens omtrent den gezochte volgde het verzoek van den autoriteit om „aanhouding en opzending bij aantreffen”. De Mantripolitie van de Recherche, actief als altijd, speurde en spioneerde en kwam ten slotte achter het adres van Dadap, die het eerbare beroep van rekënaar bij een fabriek bleek uit te oefenen. Dus zakte de politieambtenaar met een paar rechercheurs af naar de ver gelegen afdeelingshoofdplaats, arresteerde aldaar

den verbluften teekenaar en voerde hem gevankelijk mede naar het Hoofdbureau van Politie, waar de man werd aangehouden voor het verdere onderzoek. Wat bleek toen? 's Mans misdaad bestond hierin, dat hij een fiets in huurkoop had gekocht voor f 180.— waarop op f 45 — na was afbetaald, toen hij tegenspoed kreeg in den vorm van ontslag uit zijn betrekking. Daar hij geen verdiensten meer had en de fiets niet meer gebruikte, droeg hij ze over (dipasrahaké, Jav.) aan zijn broer onder beding, dat deze voor de betaling van de resterende payementen zou zorg dragen. Daarop is Dadap naar andere plaatsen getrokken om werk te zoeken, terwijl de broer wegens omstandigheden ook moest verhuizen en door andere tegenslagen verzuimde zijn geldelijke verplichtingen tegenover de firma na te komen. Een en ander had zich afgespeeld zonder dat de handelaar er iets van wist en toen de betalingen ophielden, deed hij navragen. Hij kreeg onvolledige inlichtingen omtrent het gebeurde en door nervositeit bevangen riep hij al vast de hulp in van den sterken arm met het bekende gevolg.

Men kan zich voorstellen welk een leed de arrestant had te doorstaan, moreel, fysiek en financieel; zevenmaal 's daags zwoer de man den duren eed om zich voortaan nooit en te nimmer te laten verleiden door aankondigingen als: „pembayaran gampang, pertama . . . — penitjilan f 5.— saben boelan. . . .”

Zonder direct de kwestie in haar beginsel aan te tasten kunnen in dit aangehaald geval vragen worden gesteld, waarvan het antwoord reeds den grondslag van de strafvervolgung doet afbrokkelen. Is de overdracht, gelijk geschied tusschen Dadap en zijn broer rechtens reeds aan te merken als verving van het rijwiel? Is de huurkoopster verplicht om het goed overal en ten allen tijde onder zich te hebben? Mag een ander dan contractant niet den huurtermijn namens den laatsten betalen? enz.

Huurkoop-kwesties, die in de practijk veelvuldig voorkomen, zijn van het volgende genre. Een in het binnenland gevestigde agent beweegt een desa-man artikelen uit de toko in huurkoop te koopen door tot hem onder meer te zeggen: over het contract behoef je je niet ongerust te maken. Het is toch zuiver formaliteit en daarom moet je maar op alles, wat de mijnheer in de stad straks je voorhoudt „ja” zeggen. Zoo wordt veelal de huurkoop-overeenkomst gesloten. Het moet gezegd worden, dat de handelaar het contract aan den cliënt voorleest en dezen ook de bedoeling er van voorhoudt, doch aan den anderen kant mag toch niet over het hoofd worden gezien, dat de handelaar er belang bij heeft, dat het huurkoop-con-

tract wordt gesloten. Neemt men nog in aanmerking de onwetendheid van den desaman, die buitendien door de preadviezen van den agent a, h. w. is gebiologeerd, dan kan men gerustelijk aannemen dat zij tot het stellen van zijn handtekening van het contract even veel begrijpt als . . . de eerste de beste bureauoppasser van de theorema van Stewart. Wordt later de huurkoopster door de politie gearresteerd, dan beroept hij zich er natuurlijk op het goed op afbetaling te hebben gekocht. Doch dit verweer zal hem weinig baten, aangezien men nu eenmaal zoo'n onbegrensden eerbied heeft voor het gestelde in het contract, dat toch door den huurkoopster is erkend als door hem te zijn gewaarmerkt.

Bij dit laatste voorbeeld uit de praktijk zouden wij willen aantekenen, dat in het civiel proces een erkend onderhandsch acte, zooals het huurkoopcontract er een is, een volledig bewijs oplevert voor de in de acte uitgedrukte verbintenis, echter totdat de tegenpartij tegenbewijs zal hebben geleverd. Waarin bestaat dit tegenbewijs? Ten eerste kan hij er zich op beroepen, dat hij wel is waar de verbintenis in de acte genoemd heeft aangegaan, maar niet vrijwillig; hij kan beweren, dat hij omtrent de meest belangrijke punten der overeenkomst in dwaling heeft verkeerd, dat hij met geweld is gedwongen of dat zijn toestemming door bedrog is verkregen (Mr. Rutgers blz. 191 e. v.)

Wij willen met het bovenstaande slechts aantoonen, dat het geenszins een uitgemaakte zaak is, dat de man uit ons voorbeeld inderdaad een huurkoopovereenkomst in den wettelijken zin heeft aangegaan, waarop toch de strafvervolging is gebaseerd. Het snuikende van het geval is, dat voor het misdrijf van verduistering preventieve hechtenis is toegestaan, zoodat het kan gebeuren dat zoo'n delinkwente huurkoopster tientallen dagen van zijn vrijheid wordt beroofd, om ten slotte door den rechter te worden vrijgesproken en weer op vrije voeten gesteld.

Het civielrechtelijke karakter van een huurkoopcontract is zooals wij zullen bemerken — even bedenkelijk als het publiekrechtelijke; vandaar, dat wij in den aanvang spraken van een machtig wapen, met name een zwaard, dat aan beide kanten snijdt. Ziet hier de exorbitante clause van de overeenkomst:

„De huurpenningen zijn bij vooruitbetaling te voldoen en moeten uiterlijk den 15den van iedere maand ten kantore van Contractant ter eenre worden voldaan, zullende contractant ter andere in gebreke zijn door het enkele verloop

van den dag, waarop hij verplicht was te betalen en zullende deze overeenkomst alsdan zonder rechtelijke vonnis ontbonden en Contractant ter andere verplicht zijn het gehuurde in behoorlijken staat aan Contractant ter eenre terug te geven.

Voorts zullen alsdan alle reeds betaalde huurpenningen aan Contractant ter eenre vervallen, verminderd de verplichting van Contractant ter andere de som der huurpenningen over de resterende maanden te voldoen, welk bedrag ineens zonder ingebreke stelling opvorderbaar zal zijn.”

Met andere woorden: wanneer de huurkoopster den 15den van de maand niet komt betalen, vordert de handelaar langs civielrechtelijken weg het geleverde artikel plus de geheele huursom of te wel den (verhoogden) verkoopprijs op! Wanprestatie van den kant van den cliënt beteekent dus 100% winst voor den handelaar! Dit is woeker in optima forma; de woekerordonnantie kan hierop helaas niet worden toegepast, aangezien hier geen sprake is van een geldleening.

Intusschen is voor ons, bestuursambtenaren, van groot belang te weten, welk standpunt de overheid ten deze inneemt. Zooals de praktijk doet zien, verwijst het eene afdeelingshoofd zoo'n huurkoopzaak naar den civielen rechter, terwijl het andere in vreemding van het huurkoop-object wel degelijk termen aawezig acht voor een strafvervolging. Juist in een huurkoopcontract zit onmiskenbaar een element van poging tot ontwijking van het onzekere karakter van het delict „verduistering”, waarbij de grens tusschen burgerlijk en strafrecht bezwaarlijk te trekken is. Dat ook de rechters ten aanzien van deze kwestie het niet met elkander eens zijn, moge blijken uit een vonnis van den Raad van Justitie, dat de volgende uitlegging geeft van de huurkoopovereenkomst: „De onderwerpelijke overeenkomst, waaraan partijen de benaming van een huur en verhuur hebben gegeven, is in wezen een overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling.” Hiertegenover staat een arrest van het Hooggerechtshof, dat o. m. bepaalt: „Een huurcontract verandert niet van aard, omdat de verhuurder zich mede verbindt het verhuurde onder zekere voorwaarden ook te verkoopen dan wel om niet aan den huurder af te staan. (T. v. h. R. deel 123 blz. 133 en idem deel 124 blz. 500). En onderwijl wordt de politie-man a. h. w. heen en weer geslingerd door de contrasteerende meeningen. Wij hopen daarom, dat de Procureur-Generaal zich eens uitsprekt over deze dringende aangelegenheid, ten einde alle onzekerheid voor goed uit den weg te ruimen.”

Malang, Aug. '29.

Sbr.

*) Over de beteekenis van zoo'n opsporingslijst later meer.

Koude douche's.

„Doodgewone" dingen, die de animo in het B. B. „gaande houden" en „bevoor- deren."

1. Kantoor A. W. — kota ergens,
„Rrrrrrrrrrring!!" nijdigt de telefoon.
fd. Mantri Politie neemt de hoorn op.
Europeesche stem:
„Hallo! Wie daar!"
fd. Mantri Politie beleefd:
„Hier M. P. kota. Met wien heb ik de eer . . . ?"
Europeesche stem:
„Assistent Resident! Opo Asistèn ono? Akoe arep ketemoe". *)
fd. M. P: . . . ! . . . ? . . . ! . . .
Mensch, bezit je ziel in lijdzaamheid!

*) Een ander geval was het:

„Apa Assisten ada? Panggil telepon. Saja maoe bitjara!"

2. Districts-Conferentie ergens.
Formatie: Wedono als „gastheer", Regent, assistent-resident, aw's, desahoofden, ambtenaren van andere diensttakken, enz.
Aw's met buigingen, schoorvoetend, achteruitgeschuif van stoelen, vèr, heel vèr achteruit, sembahs naar den „grooten tafel"
Een zee van zwart en geel der in „silo-houding" bijeengekomen loerachs
Verdwaalde, geduldige „klein-ambtenaarlijke" sloffen op de stoep, onder een djamboeboom, in een hoek van het kantoor, en elders
Wachtende „pirman-karren" met loom ineengedoken koetsiers en rookende oppassers, ergens op den grooten weg.
Auto doelbewust het erf oprijdend, uitlatend een Europeesch gekleed opzichter (Inheemsch of niet) . . . schoengeklik op den vloer . . . begroetingen, handdrukken van uit de „grooten zône" . . . stoel, in die zône, ontvangt neervleidend opzichterlijk lichaam
Wijkmeester, hoed in de hand, moedig stappend naar hooge regionen, . . . handdrukken . . . tabee Kangdjeng! . . . tabee toean Wijkmeester!
Stoel ontvangt . . . enz.
De Conferentie begint

2a. De conferentie is begonnen
Ass. resident ontevreden over een der Aw's inzake irrigatie:

„Begimanaáá?! Stèn! Ini pekerdjaän apaáá?! Ati-ati, Stèn!" Stèn tidoer sadjaáá di krosi males.

„Stèn" buigt deemoedig het hoofd
een sembah, en: „Inggih, dalem lepat,

Kangdjeng"
Ass. resident: „Djangan inggih-inggih sadjaáá! Tapi kerdjaáà toch jang betoel enz. enz.

Ass. res: „En mijnheer de opzichter, U ziet zelf, dat ik alle moeite doe, de prijaji's achterna te zitten. Ik heb een idee, dat de heeren alles doen behalve werken. Ze liggen maar in hun luijerstoel te slapen en laten de heele boel maar waaien. Is er nog iets van Uw dienst? Als U wat hebt, mag U niet aarzelen mij daarvan op de hoogte te brengen, en dan zal ik er voor zorgen, dat de prijaji's hun werk goed verrichten En, Toean wijkmeester apa ada keperloean lagi?"

Loerah-hersens: „Mchtig is de groote Heer, en even mchtig zijn die andere groote Heeren
Droevig kasihan — is die ndoro Stèn"

3. Optocht naar een officieel festijn. Lange file auto's op den weg.

Detachements Commandant der Veldpolitie regelt volgorde auto's van autoriteiten . . . Resident voorop, Regent, Patih, ass. ress, enz.

Als scheiding tusschen auto's van autoriteiten en niet-autoriteiten wordt aangewezen de auto van een der Wedono's.

Europeesch Ambtenaar rijdt juist achter de „scheiding - auto."

Woedend, èn over de indeeling bij niet - hooge-oomes, èn over de vóór hem rijdenden wagen van máár een Wedono

Wedono (die n. b. niet in zijn eigen rijtuig zat) ondervindt later maar al te duidelijk, dat de toorn des „Kangdjeng Toewans" lang niet malsch is.

4. Districtsconferentie.

Formatie als gebruikelijk.

Ass. res. vraagt Wedono om inzage van een zeker soort register.

Wedono al hurkende het gevraagde aanbiedend, sembahs

A. R. vindt register niet volgens ZijnHEdG's wensch (atoeran) ingericht. Het rood des toorns vliegt den Kangdjeng Toean naar de koonen, en rrrrts, rrrrts! het „schuldige" register

door midden pats! pats! . . . de helften
smakken op den geduldigen vloer, vóór de zee van
zwart en geel der verzamelde loerachs Wedono
perplex

Repos ailleurs stilte alom
Alles zwijgt buigt deemoedig het hoofd.
Loerah- hersenen: „Edel is Hij in zijn Toorn!
Mchtig is Hij. Hoe zielig is die andere hij . . .
El Caballero de la triste figura De Rid-
der van de droevige figuur

5. Pendopo van een Wedono ergens.
Wedono, Aw's, en een Europeesch ambtenaar.
Vraag van laatstgenoemden, doelend op een nieuw
benoemd AW:

„Wie is dat?“
Wedono beduidt „Hem,“ dat het de nieuwe functio-
naris is te
Ambt: „Dien ken ik niet!“ en tot AW: Apa
AW soedah sowan sama K. T. Ass. Resident?“

AW: „Sampoem, Kangdjeng.“
Vraag: „Kenapaa AW tida mengadep sama saja?
Apa Stèn tida taoe, saja poenja kantor toch deket
sekali sama kantornja K. T. AR!“

Schuldbewust buigt de grijze AW deemoedig het
schuldige hoofd

.
Later trekt de onvormelijke AW nogmaals zijn
zwart costuum aan, gordt zijn kris om, teneinde
voor den „overgeslagen Kangdjeng“ te ver-
schijnen

Eenvoudige hersens: „Mchtig is Hij“

6. Een EdelGestrenge, die door het sembah- en
djongkokstelsel zoo goed als tot een HoogEdel
Gestrenge verheven wordt, vindt, dat Oud-Osviaan
— ambtenaren toch niet „je ware“ ambtenaren zijn.
Althans, de „HEG“ formuleert zijn opinie aldus:
„Ik houd méér van de Inlandsche ambtenaren
uit de gewone, lagere school.“

Een vermetele Aib zegt daarop:
„Ja, dat is . . . menschelijk, want, de ambtenaren
uit de gewone school zijn (over het algemeen) . . .
volgzaam, en . . . kneedbaar“

ZHEG zwijgt.
De geschiedenis meldt helaas (nog) niet, welke
„maatregelen“ tegen dezen „arroganten“ jongeling
genomen zijn.

7. In een zeker bureau.
Aanwezig Patih, eenige Wedono's AW's en een

Oud-Osviaan, die „nog niks meetelt“ (en die dus
nog te minder een „je ware“ is (zie 6).

Een Kangdjeng Toeant stapt binnen . . . geschuif
van stoelen ieder staat eerbiedig op, dus óók
de „niks - meetellende“

Begroetingen, handdrukken op de rij af
„Dag Patih!, . . . tabee Wedono!, . . . Stèn!, . . .
Stèn!, . . . ?! . . . Stèn!

De niets- meetellende ploft in zijn stoel terug, en
staat niet meer op, ook niet, toen de Kangdjeng
onder stoelgeschuif en buigingen van den kant der
Inlandsche ambtenaren het kantoor verlaat

De „overgeslagen zondaar“ voelt zijn bedreven
zonde neerdrücken Eén maal toch heeft de
onverlaat den HoogEdelGestr. in het Hollandsch
en met „Mijnheer“ aangesproken en dat, ter-
wijl hooger-geplaatsten-dan-hij de kromo-inggil ge-
bruiken dalem habdalem pandje-
nengandalem

Zondaar, boet voor je doorzonden!

Dwi - Linggo.

Noot van de Redactie. Indien wij aan bovenstaand stuk niet
dan na rijp beraad een plaatsje inruimen in ons orgaan, dan ligt het
geenszins in onze bedoeling om een bepaald corps of categorie van
personen te insinueren, want wij meenen — wellicht te goeder
trouw — dat dergelijke gevallen reeds tot het verleden behooren of
dienen te behooren.

Nu bij de Hooge Regeering meer dan ooit de ernstige wil be-
staat om het „overdreven hormat-betoon“ als niet meer in dezen
tijd passend tegen te gaan, en de Inlandsche B. B. ambtenaren die
positie te doen innemen, waarop zij krachtens traditie, rang en
stand recht hebben, stemt het ons inderdaad tot „ernstig nadenken“,
dat zulke incidenten heden ten dage hier en daar helaas nog voor-
komen en belichting behoeven. Wie den Javaan als contemplatief
„gevoelsmensch“ kent, zal zeker kunnen bevroeden, hoe zoo'n
„behandeling“ door de betrokkenen wordt gevoeld. Mogen wij
hopen, dat wij zulke „malle gevallen“ zoo spoedig mogelijk kun-
nen verwijzen naar een rubriek. „Er was eens“

Uit den Volksraad

AFDEELINGSVERSLAG

§ 4. Inlandsch Bestuur.

Enkele leden wezen op de hoogere eischen welke
door de invoering van de bestuurshervorming aan het
Inlandsch bestuur, bepaaldelijk aan de regenten, wor-
den gesteld. Zij meenden ook, dat in de praktijk wel
gebleken is, dat sommige regenten niet opgewassen
zijn tegen de dubbele taak welke op hun schouders
is gelegd. Om in de toekomst tot betere toestanden
te komen bepleiten zij eene hoogere opleiding voor
het Inlandsch B. B.-corps, ook voor de lagere rangen
in den geest der Indologische studie, zoodat op den

duur uitsluitend academisch gevormden tot regent benoembaar zouden zijn.

Van andere zijde werd naar aanleiding van het voorafgaande opgemerkt, dat, mochten de regenten niet in alle opzichten in het stelsel der bestuurshervorming geschikt zijn gebleken, en bijv. tekort zijn geschoten in de leiding van de regentschapsraden, dit niet te verwonderen valt, aangezien hun tegenwoordige taak voor een groot gedeelte geheel nieuw is. Tekortkomingen als bedoeld mogen niet ernstig worden geacht, te meer waar ook zeer vele leden van de regentschapsraden niet geschikt zijn om daarin zitting te hebben. Gemeend werd, dat deze toestand zich geleidelijk zal verbeteren, terwijl er overigens op werd gewezen, dat ook de Regeering de vervulling van de taak der regenten in de provincies bevredigend acht.

Tegen een academische opleiding als bepleit hadden vele leden ernstig bezwaar. Een vorming in de praktijk, na een opleiding zooals die tegenwoordig is ingericht, verdient verre de voorkeur. Voorts achtten deze leden den toestand, dat ook de lagere ambtenaar, bijv. de mantri's, academisch gevormd zouden moeten zijn, bedenkelijk.

De consequentie hiervan zou zijn, dat de bezoldigingen van de aldus opgeleiden hooger zouden moeten worden, want werd daartoe niet besloten, dan zouden zeer weinigen bereid worden gevonden de lagere rangen te bekleeden, zoodat de toeloop tot het Inlandsch B. B.-corps aanzienlijk zou verminderen.

Waar naar het schijnt zich voor de Mosviba-opleiding weinig jongelui aanmelden uit het maatschappelijk milieu, waaraan de voorkeur gegeven zou moeten worden, zou een lid gaarne een gedetailleerde opgave ontvangen b. v. over de laatste 2 jaren, waaruit kan blijken, hoeveel plaatsen er jaarlijks beschikbaar zijn geweest, hoeveel candidaten zich telken jare hebben aangemeld en tot welke kringen deze jongelieden behoorden, waarbij tevens het ambt of de positie van hun vader ware te vermelden. Mocht inderdaad de toeloop tot bedoelde opleidingsinrichtingen onder de jongelieden uit de betere kringen te wenschen overlaten, waaraan valt dit dan naar het oordeel der Regeering toe te schrijven en welke maatregelen denkt de Regeering te nemen, teneinde de animo onder de jongelieden uit beter milieu te bevorderen?

Naar het lid meende, zou een aanzienlijke verbetering van de vooruitzichten der aan een Mosviba-opgeleiden aan het gehalte der leerlingen ten goede kunnen komen.

Een ander lid had er geen bezwaar tegen, dat de Mosviba-leerlingen voor een belangrijk gedeelte uit de lagere standen voortkomen. Dit democratisch ver-

schijnsel achtte hij integendeel voor Javanen zeer verblijdend. Verhooging van bezoldiging kwam hem niet noodig voor.

Het had de aandacht getrokken, dat de vervulling van enkele vacatures op regenten-posten — zoo bijv. te Brebes en te Bondowoso — reeds geruimen tijd op zich laat wachten. Valt dit toe te schrijven — zoo werd gevraagd — aan de moeilijkheid eener keuze van nieuwe regenten?

Een der leden wees er op, dat verscheidene wedana's van belangrijke districten — bijvoorbeeld van Gempol in het regentschap Bangil en van Tonjas in Probolinggo — nog niet ontheven zijn van de functie van onderdistrictshoofd. De vraag werd gesteld, of de ontheffing van wedana's van laatsbedoelde functie — welke maatregel reeds op ruime schaal is toegepast — niet meer systematisch zou kunnen geschieden. In dit verband werd ook betreurd, dat in Japara wedana's, die voordien niet de functie van onderdistrictshoofd uitoefenden, juist onlangs met de waarneming van de functie zijn belast.

De gelijkstelling in bezoldiging van de Inlandsche B. B.-ambtenaren in de buitengewesten met die op Java maakte opnieuw een punt van bespreking uit. Eenige leden waren van oordeel, dat die gelijkstelling h. i. behoort te worden verleend bij een gelijke opleiding, waneer tevens een gelijkwaardig ambt wordt vervuld, zoodat bijvoorbeeld een districtshoofd in de buitengewesten met een Osvia-opleiding dezelfde salariering zal ontvangen als een wadana op Java. Behalve, dat een gelijkstelling als bepleit voor de betrokken ambtenaren in de buitengewesten, in verband met hun even verantwoordelijke positie als die hunner thans hooger gesalarieerde Javaansche collega's, niet meer dan billijk is, zou daarmee wellicht een einde komen aan de veelal op Java heerschende meening, dat het Inlandsch bestuur daar van beter gehalte is dan elders in Indië.

Andere leden voerden hiertegen aan, dat de financiële en economische gesteldheid in de buitengewesten in het algemeen zeer van die op Java afwijkt en dat het in verband hiermede niet aangaat, o. m. met het oog op het dikwijls groote verschil in kosten van levensonderhoud in de onderscheidene gewesten, de Inlandsche bestuursambtenaren overal gelijk te bezoldigen. Tegenover een opmerking van andere zijde, dat toch ook voor de Europeesche bestuursambtenaar de bezoldigingen overal in Indië gelijk zijn, betoogden deze leden, dat het Europeesch corps voor geheel Indië is aangesteld, terwijl het Inlandsch bestuur een plaatselijk karakter draagt. In overeenstemming hier-

mede is het Inlandsch bestuur dan ook gewestelijk georganiseerd.

Voorts zouden sommige leden gaarne zien dat de ongediplomeerde Inlandsche ambtenaren in de buitengewesten, die in een langdurige praktijk, van minstens 20 à 25 jaar, getoond hebben alleszins bekwaam en voor hun ambt geschikt te zijn, werden gelijkgesteld met de opgeleide krachten.

Dat ook het Inlandsch bestuur een nieuwe periode is ingegaan blijkt wel — aldus enkele leden — uit de oprichting van den Prijajibond P. P. B. B. Der regenten vooral, zullen er rekening mee hebben te houden, dat nieuwe denkbeelden bij hun ondergeschikte ambtenaren ingang vinden.

Vernomen was, dat in sommige afdeelingen het toetreden tot de evenbedoelde vereeniging bemoeilijkt wordt. De hoop werd uitgesproken dat de Regeering niet zal nalaten ertoe mede te werken, dat de bond in zijn propaganda niet gestuit wordt.

In de najaarszitting van het vorige jaar heeft de Regeering naar aanleiding van de redevoeringen van de heeren Soejono, Soeroso en Wiranatakoesoema over de oorzaken van den minderen lust tot het dienstnemen bij het Inlandsch B. B. geantwoord, dat zij zooveel mogelijk aan de voorgebrachte bezwaren en grieven tegemoet zou komen. Gevraagd werd in hoeverre de Regeering aan deze bezwaren reeds is tegemoetgekomen en welke maatregelen Zij in de naaste toekomst denkt te treffen. In dit verband werd de aandacht gevestigd op de desbetreffende door het congres van de P. P. B. B. aangenomen motie, waarvan de indiening aan de Regeering afhankelijk werd gesteld van de mededeelingen, welke de Regeering eventueel in deze zitting over deze kwestie zal kunnen verstrekken.

Aangedrongen werd op eene herziening van het benoemingsreglement van Inlandsche B. B.-ambtenaren, dat thans verouderd is en tot vele onbillijkheden leidt. In overweging werd gegeven vooraf advies te vragen aan de verschillende organisaties in het Inlandsche B. B.-corps.

Gevraagd werd of het niet mogelijk gemaakt kan worden dat abiturienten van de voormalige rechtsschool worden opgenomen in het corps van het Inlandsch bestuur, waar zij in aanmerking zouden kunnen worden gebracht voor de betrekking van secretaris van een regentschapsraad met eventueel vooruitzicht op bevordering tot den rang van patih.

Aangezien de behoefte aan regeling van hun rechtspositie door de ambtenaren van het Inlandsch bestuur zeer sterk wordt gevoeld meer dan door andere groepen van landsdienaren, werd der Regeering door een

der leden in overweging gegeven om zoo spoedig mogelijk over te gaan tot een wettelijke regeling van deze materie (vgl. A. I. D. 2de blad van 29 Mei 1929) en daartoe een post op deze begrooting uit te trekken ter bestrijding van de kosten voor een daarvoor in te stellen werkcommissie.

Door een der leden werd aangedrongen op een nadere regeling van de positie van den patih, waarbij de vraag onder oogen ware te zien of deze ambtenaar uitsluitend ter assistentie van den Regent werkzaam moet zijn. Mag en kan hij nooit zelfstandig optreden? Het zelfde lid gaf in overweging, door den Gouverneur bij besluit te doen vaststellen, welke bevoegdheden van den resident aan de regenten worden overgedragen, daar tot nu toe die overdracht slechts plaats heeft hij besluit van den resident, zoodat de overgedragen bevoegdheden in het eene regentschap zeer verschillen van die in andere regentschappen.

Op verbetering van de financiële positie der regenten in de Molukken werd aangedrongen. Waartoe heeft het overleg met den Gouverneur der Molukken over positieverbetering der wijkmeesters in Ambon geleid?

Een der leden had vernomen, dat de pasirahs van de marga's Soerakarta en Poenggoe Lama (Lampongs), die zich — zonder daartoe verlof te hebben gevraagd aan den Resident — naar den Directeur van Binnenlandsch Bestuur te Weltevreden hadden begeven, voor dit feit geheel verschillend werden bestraft. Aan een hunner, die nadien ontslag heeft gevraagd, zou slechts een berisping zijn toegediend, terwijl de andere 14 dagen gevangenisstraf zou hebben gekregen en zou zijn ontslagen. Dit lid zou het zeer op prijs stellen ter zake te worden ingelicht.

De aandacht werd gevestigd op berichten in „Darmo Kondo" van 3 en 4 Juni jl. inzake de behandeling, die enkele Inlandsche ambtenaren, van bestuurszijde moesten ondervinden. Bedoeld werden de gevallen van de heeren Soenjoto, Oetoro en Soekapto, onderscheidenlijk te Pekalongan, Banjoemas en Magelang. Is de Regeering bereid te doen onderzoeken of de voorstelling van zaken in „Darmo Kondo" juist is, en zoo ja, hoe oordeelt Zij dan over de genoemde personen aangedane bejegening?

Bepleit werd de wenschelijkheid van uitbreiding van het aantal studieopdrachten van Inlandsche ambtenaren in de buitengewesten naar Europa, terwijl de overlegging aan den Volksraad van de rapporten van regenten en andere Inlandsche bestuursambtenaren, die met studie-verlof in Nederland zijn geweest zeer op prijs zal worden gesteld.

MEMORIE VAN ANTWOORD

§ 4 Inlandsch Bestuur.

De Regeering kan volkomen de meening onderschrijven van de leden, die van oordeel zijn, dat, mochten sommige Regenten niet aanstonds in alle opzichten in het stelsel der Bestuurshervorming voldoen, zulks niet te verwonderen zou zijn, wijl hun tegenwoordige taak voor een groot deel geheel nieuw is. Met deze leden is zij van oordeel, dat de toestand zich geleidelijk zal verbeteren, terwijl ook naar hare meening de wijze waarop de regenten in de provincies hun nieuwe taak vervullen, alles bijeengenomen veel reden tot tevredenheid schenkt.

Een hogere, academische vorming van de aanstaande Inlandsche bestuursambtenaren acht ook de Regeering vooralsnog niet noodig. Het behoeft geen betoog, dat daaraan trouwens reeds op grond van de daaruit voortvloeiende zeer groote uitgaven voorloopig niet kan worden gedacht.

In dit verband moge er nog op worden gewezen, dat de Inlandsche bestuursdienst reeds voor een beperkt aantal abiturienten der Rechtshoogeschool te Weltevreden openstaat.

De door een der leden gevraagde gedetailleerde opgave van het aantal en de afkomst der Osvia leerlingen over de laatste 2 jaren, wordt hieronder in een noot verstrekt. Zooals daaruit blijkt, is de toeloop tot deze scholen van jongelieden uit de betere kringen niet onbevredigend te noemen. Dat een belangrijk deel der leerlingen niet uit hogere standen voortkomt, acht de Regeering geen overwegend bezwaar, al stelt Zij er hoogen prijs op, dat ook de oude prijajigeslachten daaronder goed vertegenwoordigd zijn.

Teneinde den toeloop tot de Osvia's te bevorderen, waardoor een betere selectie kan plaats vinden, zijn reeds meerdere maatregelen getroffen. In het bijzonder wijst de Regeering op de toekenning van ambtstoelagen aan de daarvoor in aanmerking komende Inlandsche Bestuursambtenaren, terwijl Zij de aanvangswedde van de Osvia-abiturienten reeds heeft verhoogd van f 100 — tot f 130 — 's maands.

Zooals hieronder bij post 412 wordt medegedeeld is bovendien een algeheele herziening van de salarisregeling van het Inlandsch bestuur in overweging genomen.

Door deze maatregelen zal grootendeels tegemoet worden gekomen aan de wenschen, welke aan de op het Congres der P. P. B. B. behandelde motie ten grondslag liggen. De Regeering blijft bij Haar standpunt, dat van een commissoriaal onderzoek naar de vermin-

derde animo tot indiensttreding bij het Inlandsch bestuur niet te verwachten is, dat dit factoren zal aanwijzen welke der Regeering nog niet bekend zijn. Dit inzicht bleek op de Regentenconferenties door de overgrootste meerderheid der aanwezigen te worden gedeeld.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Jaar	Zoons van Regenten en hooge hoofden	Inl. ambt. met niet minder rang dan ass. wd.	Inl. ambt. beneden den rang van a. w.	Gegoede particulieren	Andere groeipen	Totaal	Perc. kol. 2	Perc. kol. 3
1927	24	168	92	41	24	349	6,9	47,11
1928	28	190	168	61	29	476	5,9	39,9

De Voorziening in de regentsvacatures te Bondowoso en Soemenoe kan thans spoedig worden verwacht, terwijl volgens mededeeling van den Gouverneur van Midden Java de voordracht ter vervulling van den regentszetel te Brebes in den loop van deze maand kan worden tegemoet gezien.

De Regentsvoordrachten vorderen in den regel veel tijd, wijl noemens alle candidaten en sollicitanten nauwkeurige inlichtingen moeten worden ingewonnen.

Wat betreft de ontheffing van wedana's van de functie van onderdistrictshoofd, daarbij wordt de gedragslijn gevolgd, dat tot de splitsing van de combinatie wedana — assistent-wedana alleen wordt overgegaan in die districten, waar zulks noodzakelijk wordt geacht, doch dat ook in die gevallen geleidelijkheid moet worden betracht in verband met de daaraan verbonden uitgaven alsook met het oog op het beschikbare personeel.

Combinatie van de functien van wedana en assistent wedana is in een tweetal districten van het regentschap Japara mogelijk gebleken, zonder dat zulks tot te groote verzwaring van de taak van het districtshoofd heeft geleid.

De in het Afdeelvingsverslag voorkomende beschouwingen over de bezoldiging van het Inlandsch Bestuur in de Buitengewesten, hebben de Regeering er niet van overtuigd, dat het noodzakelijk zou zijn om, met afwijking van het door haar ingenomen standpunt, de districts- en onderdistrictshoofden van het Inlandsch bestuur in de Buitengewesten over de geheele linie in bezoldiging gelijk te stellen met de districts- en onderdistrictshoofden op Java en Madoera.

Na hetgeen de Regeering over dit punt bij verschillende gelegenheden reeds in den Volksraad heeft opgemerkt, leveren de thans daarover te berde gebrachte beschouwingen geen nieuwe gezichtspunten op. Door sommige leden is ter ondersteuning van het

standpunt der Regeering gewezen op verschillen tusschen de financieelen en economische gesteldheid in de Buitengewesten en op Java en Madoera.

De Regeering wenscht er echter de aandacht op te vestigen, dat de verschillen, welke ten deze voornamelijk voor Haar van belang zijn, gelegen zijn in den werkkring van de Inlandsche bestuurscorpsen op Java en daarbuiten.

Intusschen heeft de Regeering, zooals bekend, de salarissen van de ambtenaren en bij het ontvoogde districtsbestuur in de Buitengewesten (Minahassa) geheel met die van de wedana's en assistent wedana's op Java gelijkgesteld.

Naar aanleiding van het tot uiting gekomen verlangen, dat ongediplomeerde Inlandsche bestuursambtenaren in de Buitengewesten, die in een langdurig praktijk van minstens 20 a 25 jaar getoond hebben alleszins bekwaam en geschikt zijn, gelijkgesteld zullen worden met opgeleide krachten, kan de regeering mededeelen, dat een beslissing in bedoelden zin reeds genomen is, met dit verschil, echter, dat geen dienstdaartmijn voor bedoelde gelijkstelling is aangegeven.

Voorts zal, ook voor de Buitengewesten, een herziening van de tractementsregelingen van het Inlandsch Bestuur in overweging genomen worden, in verband met de verzwaaring van de opleiding van gediplomeerden. (zie verder hieronder bij post 412).

Dat in sommige afdeelingen de toetreding van Inlandsche bestuursambtenaren tot den Prijajibond P. P. B. B. bemoeilijkt zou worden is der Regeering niet bekend. Zij heeft trouwens — zij het geheel ten overvloede — dien bond in de welwillende aandacht van de bestuurshoofden aanbevolen.

De vaststelling van het bij artikel 5 van Staatsblad 1925 No. 403, in verband met de Bestuurshervorming voorgeschreven Benoemingsreglement voor den Inlandschen Bestuursdienst op Java en Madoera zal zooveel mogelijk worden bespoedigd. Tot nu toe is het oude reglement in Bijblad 8167 in de nieuwe gewesten als leidraad gebezigd, hetgeen niet tot moeilijkheden aanleiding heeft gegeven. De Regeering heeft gemeend met de vaststelling van een nieuw reglement te moeten wachten, totdat in de praktijk zou zijn gebleken aan welke eischen dit reglement zal moeten voldoen. Zij heeft er geen bezwaar tegen om, alvorens tot de vaststelling over te gaan, vooraf het advies van de verschillende organisaties in het Inlandsch bestuurscorps in te winnen.

De Regeering acht het niet gewenscht om abiturienten van de voormalige rechtsschool in het corps van het Inlandsch Bestuur op te nemen, wijl hierdoor de

bevorderingskansen van de speciaal voor den Inlandschen bestuursdienst opgeleide ambtenaren onnoodig slechter zou worden.

Zij acht het niet goed mogelijk en ook niet gewenscht om voor de rechtspositie der Inlandsche bestuursambtenaren, zooals door een der leden in overweging wordt gegeven een afzonderlijke regeling te treffen.

Naar aanleiding van de opmerking van een der leden nopens de positie van de patih's, deelt de Regeering mede, dat Zij geen aanleiding kan vinden om in den huidige toestand, waarin de patih als rechterhand, vertrouwde en plaatsvervanger van den Regent optreedt, wijziging te brengen. Deze positie sluit een zelfstandig optreden niet uit.

De overdracht van bevoegdheden aan de regenten zal behandeling vinden bij de in § 1 bedoelde voorstellen betreffende de taakverdeling van Europeesch en Inlandsch Bestuur.

Het overleg met den Gouverneur der Molukken ten aanzien van de positieverbetering der wijkmeesters in Ambon is nog niet afgelopen.

Gelijk het vorig jaar in de Memorie van Antwoord (Onderwerp 75 Afd. IV: stuk 4 blz. 3) werd opgemerkt, kan een spoedige oplossing van deze aangelegenheid niet verwacht worden, omdat niet volstaan zal kunnen worden met eene incidenteele regeling voor de wijkhoofden in Ambon.

De consequenties van een dergelijken maatregel ten opzichte van de andere volkshoofden in Ambon (dus ook de regenten), zoowel als in de andere streken van den Archipel, behooren daarbij rijpelijk overwogen te worden.

Niet de pasirahs doch de kampoenghoofden van Soerakarta en Poenggoe Lama (Lampongsche districten) zijn op het Departement van Binnenlandsch Bestuur geweest. Van een bestraffing, welke deze hoofden naar aanleiding hiervan hebben ondergaan, is der Regeering niets bekend. Zij zal Zich om inlichtingen daarover tot den betrokken Resident wenden en het resultaat t. z. t. aan den Volksraad mededeelen.

De berichten in de „Darmo Kondo" van 3 en 4 Juni jl. nopens de behandeling, welke enkele Inlandsche ambtenaren van bestuurszijde moesten ondervinden, zullen onder de aandacht van Gouverneur van Midden Java worden gebracht.

Voor uitbreiding van het aantal studieopdrachten aan Inlandsche ambtenaren in de Buitengewesten naar Europa bestaat, naar het oordeel der Regeering geen aanleiding. Vergeleken met Java alwaar jaarlijks ook slechts een of twee Inlandsche bestuursambtenaren zulk een opdracht verkrijgen, is het aantal soortgelijke

ambtenaren in de Buitengewesten, dat zich onderscheidt door een zoodanige algemeene ontwikkeling, dat een aan hen verleende studie—opdracht vrucht dragend mag worden geacht, nog zeer gering.

Naar aanleiding van het verzoek om aan den Volksraad inzage te geven van de rapporten van regenten en andere Inlandsche bestuurambtenaren, die met studieverlof in Nederland zijn geweest, merkt de Regeering op, dat aan dat verlangen zal worden voldaan; het ligt overigens in Haar voornemen om de daarvoor in aanmerking komende rapporten door publicatie in breederen kring bekend te maken. Zoo zal het rapport van het districtshoofd uit Sumatra's Westkust, den heer Darwis gelar Datoek Madjolelo, die in 1927/1928 met studieverlof in Nederland vertoefde, door bemiddeling van het kantoor voor de Volkslectuur en het Kantoor Mededeelingen van de Afdeeling Bestuurszaken der Buitengewesten, weldra in de Maleische taal in druk verschijnen.

Ter zijde.

Parnabolon. Voor eenige maanden een onbekende onderneming thans een naam, die ieder moet weten, wil hij voor beschaafd worden aangemerkt.

Opzettelijk hebben wij gewacht met ons oordeel tot de gemoederen rustiger worden. In ons oplevend Indië, waar alles bruist, is de Tijd de beste heelmester en rechter.

Het misdrijf op Mevrouw Landzaat was afschuwelijk het recht had zijn beloop de dader verdiende de doodstraf.

Maar zooals men te velde trok tegen de huidige Regeering, zoowel van den kant van de planters als, een groot deel der Europeesche pers het was een en al zenuwen! Het leek wel een oordeel gelijk het oordeel van den rechter in de zaak van Lothario—kent gij deze geschiedenis niet, lezer, een onuitgegeven toneelspel van Multatuli:

- Gerechtsdienaar: „Mijnheer de rechter, daar is de man die Barbertyje vermoord heeft.”
- Rechter: „Die man moet hangen. Hoe heeft hij dat aangelegd?”
- Gerechtsdienaar: „Hij heeft haar in kleine stukjes gesneden, en ingezouten.”
- Rechter: „Daaraan heeft hij zeer verkeerd gedaan. Hij moet hangen.”
- Lothario: „Rechter, ik heb Barbertyje niet vermoord! Ik heb haar gevoed en

gekleed en verzorgd. Ik kan getuigen bijbrengen die verklaren zullen, dat ik een goed mensch ben en geen moordenaar.”

Rechter: „Man, ge moet hangen! Ge verzwaart Uw misdaad door eigenwaan. Het past niet aan iemand die . . . van iets beschuldigd is zich voor een goed mensch te houden.”

Lothario: „Maar, rechter, er zijn getuigen, die het zullen bevestigen. En daar ik nu beschuldigd ben van moord . . .”

Rechter: „Ge moet hangen! Ge hebt Barbertyje stuk-gesneden, ingezouten en zijt ingenomen met U zelf drie kapitale delikten! Wie zijt ge, vrouwtje?”

Vrouwtje: „Ik ben Barbertyje.”

Lothario: „Goddank! Rechter, ge ziet, dat ik haar niet vermoord heb!”

Rechter: „Hm ja zoo! Maar het inzouten?”

Barbertyje: „Neen, rechter, hij heeft me niet ingezouten. Hij heeft mij integendeel veel goeds gedaan. Hij is een edel mensch!”

Lothario: „Ge hoort het, rechter, zij zegt, dat ik een goed mensch ben.”

Rechter: „Hm het derde punt blijft dus bestaan, Gerechtsdienaar, voer dien man weg, hij moet hangen. Hij is schuldig aan eigenwaan. Griffier, citeer in de praemissen de jurisprudentie van Lessing's patriarch.”

Hm, zeggen wij na om naar aanleiding van één moordzaak zijn vertrouwen te verliezen in een Regeering! Alsof elders ter wereld onder de meest ideale Regeering geen afschuwelijke en afschuwelijker moorden plaats vinden in steden met op haar best uitgeruste politie. Men denke aan Chicago, New-York, Londen en Parijs!

Mag men het aantal aanvallen op de assistenten in ondernemingen niet veelal wijten aan wijderzijdsch misverstand?

Men bedenke, dat ook te Deli maar al te dikwijls als koelie-contracten menschen komen, die gelijk „undirsirables” als vele Hollandsche zeelieden der 16e eeuw waren „broodronckene kinders, die d'ouders op deze

verre reyse gestuert hadden om gethemt te worden ofleuijt te blijven“.

Daar komt nog bij de omstandigheden, waarbij deze Emigranten zijn „gecontracteerd“.

Wie wel eens als politie-man werkt op een plaats waar een koelie-stranddepot is gevestigd, weet uit eigen ondervinding, dat dikwijls ouders en kennissen uit het binnenland naar hun kinderen of verwanten zoeken, die op onverklaarbare wijze en zonder kennisgave van de dessa verdwijnen en worden vermoed in de depots te zijn, waarin zij door „wèrêk“ (wervers) zijn gedeponeerd. Ettelijke keeren ook, worden de opgespoorde personen inderdaad in de depots aangetroffen. Er volgt dan een verhaal van schoonklinkende beloften voor werk in de kotta, van vrouwen, van een goed huwelijk etc.

Al te dikwijls is er tegen de „ronselaars“ geen genoegzaam bewijs te leveren om hen voor den straf-rechter te brengen. Nu en dan gelukt het der politie een enkele voor te brengen terzake van vrijheidsberoving

Maar hoe menige keeren ook glipt een ongelukkige niet aan de handen van de politie of het waakzame oog van den Wervingscontroleur!

Voeg hier nog bij de „koelie-wervers of aanbengers“. Niet zelden hebben wij in onze praktijk als zoodanigen gewezen veroordeelden en andere als ongunstig bekend staande individuen ontmoet.

Naast de „onhandelbaren“, deze ongelukkigen, die bij 't vertrek der boot van een Java-haven reeds fysiek en psycisch abnormaal zijn

Als tegenhanger komt daar een assistent een orang baroe nota-bene, die niet of weinig de gewoonten en gebruiken te minder het psyché van den koelie kennen en gebrekkig Maleisch verstaan, een taal, die vele koelies-vooral uit die der binnenlanden van Java nog moeten aanleeren.

Is het dan te verwonderen als ze elkaar misverstaan over en weer?

En zelfs bij de bezetting van een instituut als de Arbeidsinspectie schijnt aan dit laatste niet te zijn gedacht. Wenschelijk ware als inspecteurs personen te benoemen, met gelijke opleiding als de Europeesche B. B. ambtenaren of gewezen Europeesche B. B. ambtenaren die het volk kunnen begrijpen en hun lief en leed aanvoelen.

Voor een Midden Javaan o. a. is een eigen huisje met erf hoe sober ook waar hij zijn eigen ik en leven kan uitleven, verkieslijker boven de beste goedang.

In dit licht bezien, kunnen wij het vertrouwelijk verslag, opgemaakt door C. Lulofs van 7 April 1919

als leider van het kolonisatiecomité ter Oostkust van Sumatra, een ieder weder ter lezing aanbevelen.

Nog mag de vraag worden gesteld, waarom niet overal gelijk door de B. P. M. met vrije emigranten kan worden gewerkt. Als de levensvoorwaarden gelijk zijn zal het o. i. ook elders moeten gelukken. Of zijn de andere ondernemers zulke beste Oeconomen, dat zij de eenvoudigste oconomische wetten vergeten?

In allen gevalle wij zijn er niet mee eens en protesteeren tegen 't feit, dat aan deze Regeering de schuld wordt gegeven voor 't begane misdrijf; dat in een dagblad te Semarang zonder het minste gevoel voor piëteit aan de nagelaten betrekkingen van wijlen Mevrouw Landraat een Europeesche vrouw doorstoken met een mes werd afgebeeld met daarnaast staande een figuur in groot-uniform, naar alle waarschijnlijkheid Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal Mr. de Graeff. Echter heeft de teekenaar het lef niet gehad om het hoofd af te beelden.

Als er dan toch menschen zijn mede bevoegd om een oordeel te vellen over de huidige Regeering dan behooren wij er onder. Met de handen op het hart durven wij verklaren, dat deze Regeering ons vol vertrouwen heeft, en zij kan te allen tijde op ons bouwen

Van een ontgroening en nog wat.

De Nieuwe Soerabajasche Courant van den 12en Juli 1929 bevat een artikel van haren correspondent te Madioen, die een ontgroening aan de Osvia te Madioen beschreef en conclusies trok, die onmogelijk door den beugel konden.

Haar critiek is zoo laag en zoo tendentieus, dat je geen zin hebt om er verder op in te gaan, ware het niet, dat het opstel zoowat door alle dagbladen is overgenomen als zoete koek.

Van de ontgroening-die bedoeld correspondent als „nieuwste snufje van de aan groothedswaanzin lijdende en dikdoende Osvianen“ aanmerkt — nota bene is de ontgroening even oud als de school zelve toen het gebouw nog bestemd was voor de Osvia sadja — trok de berichtgever, die, schijnt het van de Hollandsche taal monopolie heeft — te velde tegen de debating-clubs, waar Hollandsch werd gesproken. Hm. waar de Hooge Regeering zelve zooveel moeite deed en doet om de a.s. Inlandsche B. B. ambtenaren een behoorlijk dosis kennis van het Nederlandsch te doen opdoen, waar zelfs de leeraren het aanzijn van de debating-clubs aanmoedigen, waar nu uit de leerlingen zelf de moeite wordt gedaan om toch zooveel mogelijk Hollandsch te leeren — wat on-

ontbeerlijk is voor hun later leven en het inzicht in de Westersche in het bijzonder de Nederlandsche geest en opvattingen, daar komt me nu een. neen, het heeft geen zin om ons boos te maken.

W.

Antwoord aan ex- B. B. er.

Een keurkorps is het toch voorwaar
het leger van B. B.

zooals dit immer is geweest.

Aldus sprak de G. G.

Wat er dan ook gebeuren mocht,
zijn leuze blijft: Pal staan!

En d'vijand, die trotseeren wil,
kan zich te pletter slaan.

Een mán is hij, die leeft en strijdt
als de B. B.-soldaat.

Slechts hij, met hazenhart, ontvlucht
en doet aan lasterpraat.

Terloops, mijnheer B. B. er-af,
of gij wel goed verstaat,
dat op de desertie persé
de strop of kogel staat?

Malang, Aug. '29.

Sbt.

Uit de partij.

Nieuwe leden.

1. Prajitno, A. I. B. b/d A. R. v. Zuid Malang.
2. Moeprapto, fd. M. K. Banjowangi.
3. Machmoed, fd. M. P. Malang.
4. R. J. Danoewinoto, fd. M. P. Veldpolitie Kalisat.
5. R. Dhipokoesoemo, A. W. Tjepoe.
6. R. M. Abdoelsis Djojo Adhiningrat, fd. M. P. Ledok (Tjepoe).
7. Mas Soenarjo, A. W. Kaliboto (Djatiroto).
8. R. Soekardji, fd. M. P. B. B. Rembang.
9. R. Sardjoeno, fd. Reg. Secretaris Magetan.
10. M. Adiman, A. I. B. Regent Magetan.
11. Mas Hoetomo, A. I. B. Wedana Oeteran (Madioen).
12. R. M. Margono, fd. M. P. Klakah.
13. Soebandi, A. I. B. b/d A. R. Lawang.
14. R. Moh. Basah, A. I. B. Wedana Pontang (Serang).

15. R. P. Moh. Rifai, A. I. B. Regent Djember.
16. M. Brototenojo, A. W. Prigen.
17. M. Adjenan, fd. M. P. Pandeglang.
18. M. Kombali Nitiprodjo, fd. M. P. Tjipentjang (Pandeglang).
19. R. Moeniran Soerianegara, A. W. Pandeglang.
20. M. Gending Soera'atmadja, A. W. Tjimanggoe (Laboean).
21. M. Sirlan Soetawidjaja, fd. M. P. Menes.
22. M. Achmad Rastiko, Wedana Pasoeroean.
23. R. Soenjoto, A. I. B. Wedana Pandan (Tjepoe).
24. M. Adjinar Djajaprawiro, A. I. B. b/d A. R. II. Buitenzorg.
25. Soenartio, fd. M. P. Pedjarakan (Kraksa'an).
26. Agoes Koesendidjaja, A. I. B. Wedana Serang.
27. Soebianto, fd. M. P. Boetoeh.
28. Baëro, fd. M. P. b/h B. B. Wonosobo.

Ontvangsten.

1. Hr. R. Amiroedin, Pasoeroean	f 1.—
2. „ S. Tedjokoesoemo, Tenggeles (Koedoes)	„ 2.50
3. „ R. Oetama, Pamekasan	„ 2.50
4. „ M. K. Dirdjosoebroto, Samboeng (Demak)	„ 2.50
5. „ R. J. Danoewinoto, Kalisat	„ 2.—
6. „ Machmoed, Malang	„ 4.—
7. „ R. Achmad, Kependjen (Malang)	„ 1.—
8. „ R. B. Kromoadiprodjo, Sepandjang	„ 2.50
9. „ R. Moh. Basah, Pontang	„ 2.—
10. „ A. Bacar c.s. Malang	„ 13.—
11. „ M. S. Reksoprodjo, Poerwokerto	„ 2.50
12. „ Mahardjo, Pasoeroean	„ 3.—
13. „ A. Nitinegoro, Loemadjang	„ 2.—
14. „ Istomo, Djombang	„ 2.50
15. „ R. S. Soerjaprawira, Pandeglang	„ 2.—
16. „ R. Karjono Tirtodipoero, Kendal	„ 2.50
17. „ M. O. Koesoema Atmadja c.s. Laboean	„ 6.—
18. „ M. Achmad Rastiko, Pasoeroean	„ 1.—
19. „ R. M. Soemarko c.s. Brebes	„ 23.—
20. „ R. Soekrawardi, c.s. Rangkasbitoeng	„ 5.—
21. Advertenties	„ 20.—
22. „ Soebakti c.s. Malang	„ 8.—
23. „ Hardiman, Wedaridjaksa	„ 6.—
24. „ Koenarso, Koedoes	„ 3.—
25. „ Doelgani, Balong (Ponorogo)	„ 4.—
26. Contributies Semarang leden	„ 15.—

Semarang, 22 Augustus 1929

Het Bestuur.

B. B. en hormat.

In een tijd, waar Z. E. de Gouverneur-Generaal bij de opening van den Volksraad de „B. B. formaliteiten” heeft aangestipt, is het niet ondienstig gewag te maken van de activiteit van Inlandsche Bestuursambtenaren in Oost-Java t. a. v. dit onderwerp. Met toenemende belangstelling en stijgende voldoening hebben wij hetgeen zich daar heeft afgespeeld gevolgd, en wij vleien ons met de hoop, dat zulke verlichte denkbeelden ook elders ingang zullen vinden.

Naar wij hebben vernomen is door de afdeeling Soerabaja van de P. P. B. B. de volgende motie aangenomen:

M O T I E.

De afdeeling Soerabaja van de P. P. B. B. op de door haar in de Paseban te Soerabaja bijeengeroepen Algemeene ledenvergadering den 16den Juni 1929;

gelezen het terzake uitgebracht praeadvies van de Hormat-Commissie, meer speciaal de zinsnede op bladzijde 14 van haar voormeld rapport, luidende: De Commissie is van oordeel, dat de oorzaak van het niet-opvolgen der talloze circulaire is te zoeken in: „het ontbreken van sanctie”;

gelezen de circulaire van den Gouvernements Secretaris ddo. 20 April 1909 No. 1016, Bijbl. No. 7029, in het bijzonder de bepaling, luidende als volgt: „zullende alsdan zeer ernstige maatregelen tegen den betrokkene worden genomen”;

gehoord de besprekingen terzake op de vergadering: van oordeel, dat de tegenwoordige, in het Inl. Bestuurscorps nog in zwang zijnde — slaafsche — hormatgebruiken zoo spoedig mogelijk dienen te worden afgeschaft, als zijnde verouderd en vernederend voor degenen, die ze in acht moeten nemen en niet in overeenstemming met de thans door de Inlandsche maatschappij gehuldigde opvatting omtrent eerbiedsbetoon;

van oordeel voorts, dat — ter verkrijging van zekerheid hieromtrent — door de Regeering in hare hoedanigheid van werkgeefster dient te worden omschreven, welke eerbiedbewijzen in dienst tusschen en door hare ambtenaren, werknemers dienen te worden in acht genomen, zullende deze laatsten *verplicht* zijn eenmaal genomen, zullende deze laatsten *verplicht* zijn eenmaal vastgestelde eerbewijzen in acht te nemen of zich te laten welgevalen *op poene van straf*;

noodigt den Gouverneur van Oost-Java beleefd uit hiertoe over te gaan.

En gaat over tot de orde van den dag.

De door de in deze motie genoemde Hormat-Commissie aangegeven gedragslijn, welke bij voorkomende gevallen dient te worden gevolgd, luidt als volgt:

1. De Inlandsche ambtenaar, die de Hollandsche Taal voldoende machtig is, is verplicht die taal te gebruiken in den omgang met den Europeeschen ambtenaar. (Zie wijders wat reeds omtrent de jongste circulaire van den Gouverneur (Resident Soerabaja) hierover is geschreven.
2. In tegenwoordigheid van geen-Hollandsch verstaande ambtenaar dient de Maleische Taal te worden gebezigd. (het bezigen der Hollandsche Taal zou in *dit* geval in strijd zijn met de wellevendheid).
3. De geen-Nederlandsch-sprekende Inl. ambtenaar dient de Maleische taal te gebruiken tegenover den Europeeschen ambtenaar, (het gebruik der Inlandsche Taal gaat noodwendig gepaard met Javaansche adatvormen, en de Europeesche ambtenaar kent het Maleisch in den regel beter dan de Javaansche taal).
4. Schoeisel mag in geen geval worden uitgetrokken ook tegenover hogere Inlandsche ambtenaren. Uiteraard moet dit ook gezegd worden ten aanzien van het afzetten der oogglazen. (Ook uit hygiënisch oogpunt beschouwd; verslag mindere welvaart commissie eindverhandeling deel II).
5. Sembah dient absoluut te worden afgeschaft; ook tegenover hogere Inlandsche ambtenaren. (verwezen moge worden naar de overbekende, hier meermalen aangehaalde circulaire van den Regent van Probolinggo, waarin deze hoofdambtenaar te kennen geeft, dat ook tegenover den Regent de sembah niet meer noodig is).
6. Op den grond zitten, c. q. hurken (dodok-sebonglosod) dient te strengste te worden verboden, ook tegenover den Inlandschen chef;
7. Den Inlandschen ambtenaar dient de volle vrijheid te worden gelaten zich in het Europeesch te kleeden, mits hij daarbij een hoofddoek draagt.

Hoe en op welke manier wij deze gebruiken in het Inl. Bestuurscorps ingevoerd krijgen?

Decreteeren? De Hormat-Commissie kan in dit middel geen heil meer zien. Immers de Regeering heeft vanaf den jare 1904 circulaire uit laten gaan en desondanks zijn de toestanden in de B. B. wereld dezelfde gebleven.

Wat men niet door decreteeren kan verkrijgen, moet men dan maar door dwang zien tot stand te brengen

De commissie is van oordeel, dat de oorzaak van het niet-opvolgen der talloze circulaires is te zoeken in: *het ontbreken van sanctie.*

De Commissie geeft toe, dat het pijnlijk is om gedwongen te worden iets te doen, doch de omstandigheden rechtvaardigen de invoering van deze krassen maatregel.

De Commissie stelt voor, dat de hierboven aangegeven gedragslijn door de Regeering worde vastgesteld en dat elke inbreuk daarop, zoowel van den kant van den superieur als van den lageren ambtenaar, met straf worde bedreigd, bijv.: in den vorm van een ontevredenheids betuiging.

De Hormat-Commissie weet zich ten deze sterk door de bepaling in het rondschrijven van den Gouvernements Secretaris ddo. 20 April 1909 No. 1016, Bijbl. No. 7092, luidende: „Zullende alsdan zeer ernstige maatregelen tegen den betrokkene worden genomen“ en meent door dit voorstel slechts het uitdrukkelijk verlangen der hooge Regeering tegemoet te komen.

Naar aanleiding van bovenstaande motie heeft de Gouverneur van Oost-Java — indien wij goed zijn ingelicht — na de „bekende circulaire van den Regent van Probolinggo“ in herinnering te hebben gebracht, den onder hem dienende Residenten in dezen geest geschreven.

„Thans wordt gevraagd door een der afdeelingen van de Perkoempoelan Pegawai Bestuur Boemipoetra om regelen vast te stellen betreffende de beleefdheidsvormen, welke de ambtenaren *in dienst* in acht moeten nemen en op het niet nakomen daarvan straf te stellen.

De desiderata en de motie, waarin dit verzoek is belichaamd en die zijn vastgesteld op een ledenvergadering der betrokken Vereeniging-Afdeeling, zijn hierbij in afschrift gevoegd.

In verband met dit verzoek bestaat er in de eerste plaats aanleiding tot de opmerking dat het duidelijk de bedoeling der Regeering is geweest, dat het initiatief om veranderingen te brengen in de hormatgebruiken genomen zou worden door de Regenten en ik acht het bepaald jammer, dat de gelegenheid daartoe, welke reeds zoo geruimen tijd heeft bestaan, practisch onbenut is gelaten.

Dezerzijds zal derhalve geen reglementeering van de ambtelijke beleefdheidsvormen en zeker niet onder strafbedreiging aan de Regenten worden opgedrongen, aangezien zulks niet strooken zou met de ook door mij geheel onderschreven bedoeling van de Regeering.

Wat echter de desiderata van de evenbedoelde Afdeeling der genoemde ambtenaren-vereeniging be-

treft voorzover deze gelden de verhouding tot de Europeesche ambtenaren, teeken ik het volgende aan:

ad. 1 Hoewel de verplichting, dat het Nederlandsch moet worden gebruikt bij het verkeer met Inlandsche Ambtenaren, die deze taal voldoende machtig zijn, geacht zou mogen worden in voldoende mate onder de aandacht van de Europeesche ambtenaren te zijn gebracht, heb ik persoonlijk zeer tot mijne verbazing en misnoegen ervaren, dat een Europeesch Ambtenaar een uitstekend Nederlandsch sprekenden Inlandschen ambtenaar in het laag Javaansch toesprak.

Dit is ten eenenmale ontoelaatbaar en in gevallen, waarin mocht blijken, dat aan de uitdrukkelijke algemeene opdracht terzake geen gevolg wordt gegeven, dient de betrokken ambtenaar ernstig te worden berispt en wensch ik dienaangaande te worden ingelicht.

ad. 2 Maleisch te spreken, wanneer er onder de ambtenaren, die deelnemen aan het onderhoud, een is, die het Nederlandsch niet machtig is, is een voor een ieder geldende vanzelfsprekende beleefdheidsplicht.

Doch dit geldt uiteraard niet voor vergaderingen, waarbij het meerendeels van de Inlandsche ambtenaren Nederlandsch verstaat; dan wordt Nederlandsch gesproken, terwijl degenen onder de Inlandsche ambtenaren, die zich niet voldoende vlot in deze taal kunnen uitdrukken, zich van Maleisch bedienen.

ad. 3 Ofschoon het valt te betwijfelen of een Inlandsch ambtenaar die geen Nederlandsch kan spreken het als een druk aanvoelt om tegen zijn Europeeschen *chef*, die het Javaansch verstaat, Javaansch te spreken, is het echter mijn ernstig verlangen, dat in zoo'n geval betrokkene geheel vrij zij zich van de Maleische taal te bedienen en, indien hij dat doet dan dient het zonder wrevel geaccepteerd te worden.

De Europeesche ambtenaar behoort den niet-Nederlandsch sprekenden Inlandschen ambtenaar echter nimmer in het Javaansch (Ngoko) toe te spreken doch daartoe het Maleisch te gebruiken.

ad. 4, 5, en 6. De afschaffing van de verouderde gebruiken in deze desiderata genoemd acht ik een zeer gerechtvaardigd verlangen en ik stel er in het bijzonder prijs op, dat ernstig wordt medegewerkt om die desiderata te verwezenlijken.

ad. 7 Ook met de verlangde vrijheid van kleeddracht kan ik mij geheel vereenigen.

Hoewel ten overvloede merk ik in het algemeen nog op, dat het Europeesch Bestuur in het navolgen van de door de Regeering nadrukkelijk aangegeven gedragslijn in deze aangelegenheid het voorbeeld dient te geven en behoort te doen blijken, dat het geen prijs stelt op de, uit een Westersch standpunt bezien, niet meer in den tijd passende hormatvormen.

Tevens beveel ik herlezing en navolging van Bijblad No. 7939 en alle andere daarin genoemde Regeeringsaanschrijvingen nogmaals ernstig aan.

Voorwaar het doet het arme B. B. hartje goed zulks te hooren.

De gelukkigen !

Door den Directeur van Binnenlandsch-Bestuur zijn de ondervolgende personen aangewezen voor het volgen van den cursus 1929/1931 aan de Bestuurschool te Weltevreden :

Gouvernement West-Java: Rd. Hardiwinangoen, Wedana district Tomo, Soemedang; Rd. Tamsi Hadiwinoto, Adj. Hoofddjaksa bij den Landraad te Batavia; Rd Otong Natakoesoema, Regentschapssecretaris 2de klasse te Meester-Cornelis.

Gewest Midden Java: Rd. Ng. Soesmono, Ass. Wedana Getasan Salatiga; M. Baroen Mohamad, Wedana Weroe Rembang; Rd. M. Soebali, Regentschapssecretaris Pekalongan; M. Markoem Wedana Soempioeh, Banjoemas;

Gouvernement Oost Java: M. Djoewito, Wd. Regentschapssecretaris 1ste klasse Loemadjang; Rd. Said Prawirosastro, Wedana Ponorogo; M. Maart, Regentschapssecretaris 1ste klasse Blitar; M. Ng. Soemodikoro, Ass. Wedana 1ste klasse Soekasari, Bondowoso; M. Harmani, Wd. Adj. Regentschapssecretaris Kediri; Rd. Soedardjo alias Djojowinoto, djaksa Landraad 1ste klasse Pasoeroean.

De Kop Van Jut.

Ergens in Midden Java, na een conferentie in de kaboepaten.

Hoofdpersonen zijn A. een a. i. b. Ass. Wedana titulair, diep in de desa als Mantri Politie geplaatst en B. een dito in de kotta.

A. Boeng, de conferentie is toch maar een goed ding, pendeknja als is-ter-niet-conferentie-conferentienan awake akoe ken niet naar de stad en ontmoeten kontjo kontjo lawas.

Ja, boeng, jij itoe mensch van de stad, mes-tinja heb kontjo kontjo boven in de Kahjangan Djoenggring Seloko. Apa nog is-ter-niet kabar wij wanneer wordt A. W.-temenan, djangan oler oler sadja. Mensch separti ik ini tjilamak, keleboenja groep A. W. temenan itoe moeng nek is-ter oeroen oeroenan.

Nek dagelijkschnja mantri sadja, wong ngoendangnja orang orang itoe ja mantri kok!

B. Wat hoor ik nu?! Wat een taal kraam jij daar uit, die eens in onze klas den bijnaam had van „de Hollander”!

A. Ja, boeng, vroeger rak vroeger, doeloe ja me-mang „de Gollander” sekarang Hollandschnja al vliegen semoea, tinggal „een Vliegende Hollander”. Tjoba kowe ditaroek didesa als Hollander-moe dak vervliegen separti cognac ini. Tien tien man Java ken Holland spreek, als ken maar nja-teti onderwerpnja Hollandsche brieven voor dispositie djoeroetoelis en begrijp beetje beetje adanja regeling kiesmannen ja tjoekoep.

Nanging, dak gitoe, boeng, ganti jang diremboeg.

Ik, ja betoel in desa, maar ja belangstelling kalau perkara promotie. Wij itoe rak tjoro tjekine, tjeki jo teloeng gang, ngoetoet ja ngandang, of dominone siangan doeweke dewek. La, mongko ik ini al meer dan een jaar djadi oler oler, opo ijo ndongakake Sten mati, bisane akoe benoem djadi A. W. temenan itoe? La mongko mijn ouwe heer zelf ja Seten.

B. Weet je niet, dat er meerdere a. i. b. s. zijn met twee volle dienstjaren als A. W.-titulair en die toch maar op hunne benoemingen mogen wachten? Ja, mijn beste, het leven is zoo gemakkelijk niet.

Om eens een vraag te stellen, weet je je plaats op de ranglijst?

A. Tahoe sadja, ik sta No. 1 van mijn groep, mijn diploma djempol sendiri, kowe rak jo tahoe, to.

B. Mijn beste man, No. 1 voor het oude gewest. Nu komen wij in een ranglijst voor het heele gewest Midden Java. Het ware te wenschen, dat de ranglijsten worden openbaar gemaakt. Zij doen dit met de ranglijsten van de Europeesche B. B. ambtenaren, de officieren, van de rechterlijke

macht, van de opzichters. Nu weten wij niet het rechte, op welke wijze de volgorde is genomen. Enkelen beweren, dat de volgorde in de ranglijsten genomen wordt naar aanleiding van het aantal cijferpunten van onze einddiploma's. Dit hebben wij tegen, dat niet alle Osvia's voor een zelfde aantal vakken cijfers geven, afgezien nog van het feit, dat niet alle Osvia's even goedkoop zijn met hunne cijfers. Op deze manier kan het gebeuren, dat de beste abiturient van een Osvia te Madioen bijv. een lager rang krijgt dan een dito van Magelang. Anderen weer zeggen dat de volgorde wordt bepaald door de oude gewesten, om een voorbeeld op te noemen, eerst komen de aibs van Semarang, daarna die van Pekalongan, daarop die van Kedoe en die van Banjoemas bengelen onderaan. Waarom toch deze onzekerheid, die niet noodig is, of is alles wat betreft de Inlandsche B. B. ambtenaren streng geheim? In Oost Java heeft ieder regent een afschrift van de ranglijsten, zoodat een ieder gemakkelijk zijn rangnummer weet, en het noodige kan verzoeken, indien hij zich verongelijkt voelt.

- A. Eh, eh, ik rak jo gelijk, je weet werkelijk sadjagad van de toestanden boven. Als zooiets mijn nummer temtoe mlorod tot nummer emboeh.
- B. En dan nog de kans, dat je bij je benoeming, al heb je meer dan zeven dienstjaren, maar f 175.— toebedeeld krijgt!
- A. Waaaaaaat! Itoe fantasie, masakan ah! Na zeven jaar ja twee honderd pop. La sekarang jij boeng als oler oler oempamanja geen paktir paktir (vacatures Red.) tot djamboel wanen gesteld negen jaar, apa ja moeng dapat doearatoes koerang selawe sadja. Gaat toch niet, zeg! Kan niet! Bestaat niet! Ik ja mensch desa, maar niet te veel olehmoe ngapoesi.
- B. Zie me eens zoo'n Joris Goedzak tjap goenoeng eens tegenspruttelen. Wat ben jij nu een fossiel, een schim van wat jij eens geweest bent! Jongetje nu begin ik eerst goed te voelen, dat de praktijk de beste leerschool is! (?? Red.) Heb jij dan geen kennis genomen van een beslissing genomen door het Hoofd van het Bezoldigingskantoor te Buitenzorg t. a. v. deze materie van 11 Mei van dit jaar? ZijnHoogEdelGestrenge is dan van meening, „dat niet onder alle omstandigheden aan een g. a. i. b (lees a. i. b. Red.) die eerst na meer

dan 7 dienstjaren geschikt wordt geacht voor bevordering tot onderdistrictshoofd, bij zijn uiteindelijke bevordering al dadelijk een wedde van f 200.— zou moeten worden verleend (of als hij de geschiktheid eerst na 9 jaar verkreeg, al dadelijk f 225 —)” Hij baseert deze gevolgtrekking op het voorschrift in lid 3 (sub b.) van artikel 12 der B. B. L. waar de toekenning van de met den vollen dienstdtijd overeenkomende wedde uitdrukkelijk afhankelijk wordt gesteld van een nadere overweging.

ZijnHoogEdelGestrenge vervolgt dan „Eenerzijds geeft artikel 12 der B. B. L. de gelegenheid, dat ten gevolge van die nadere overweging, bij de bevordering tot onderdistrictshoofd, de hogere wedde al dadelijk kan worden verleend, doch anderzijds stellen de leden 1, 2, (sub b.) en 3 (sub b) evenzeer de mogelijkheid open, dat aanvankelijk algemeene geschiktheid voor onderdistrictshoofd is verkregen, doch dat de bijzondere geschiktheid, welke in dat ambt, voor de wedde van f 200 — of f 225.— wordt vereischt, — nog niet aanwezig wordt geacht. De mogelijkheid behoort dus geenszins uitgesloten te worden geacht, dat geen. g. a. i. b. (lees A. i. b. Red) die na 7 of negen jaar nauwelijks geschikt bevonden wordt voor een onderdistrictshoofd aanvankelijk belast wordt met de waarneming van het nieuwe ambt. of den titel van onderdistrictshoofd verkrijgt met een wedde van f 175 — 's maands, om indien hij na verloop van tijd inderdaad ook blijkt te voldoen aan de eischen, welke voor het bereiken der hogere wedde gelden, bij een definitieve benoeming zijn inkomen eerst in overeenstemming te brengen met zijn werkelijken dienstdtijd” Als zich zoo 'n geval dus voordoet, bijvoorbeeld een aib. verkrijgt bij zijn definitieve benoeming tot Ass. Wedana — na een dienstdtijd van 8 jaar — f 200.— dan bestaat er volgens ZijnHoogEdel Gestrenge geen aanleiding om de hogere wedde uit te keeren van een vroegeren datum (van af den tijd dat betrokkene 7 dienstjaren had) . . .

- A. Waah, als ik zoo met mijn vrienden steeds beroerd. Pegimana wij in godsnaam ken toendjoeken onze geschiktheid voor Assistent Wedana. kalau steeds djadi oler oler, Onmogelijk! Begitoe tijd wij wachten als oler oler meer dan 1 jaar roegi besar. Selawe is selawe. Dus mbok tien jaaro nek benoemd A W. tenan ja maar f 175.— la moet bewijzen geschiktheidnja jang bijzonder

tadi Wah B. B. itoe kok gampang gampang angel ja. Tahoeo

B. Nu spreek ik jou nog niet eens van den toestand van de Assistent Wedana's voor hunne benoeming tot eerste klasse dito. Het circulaire van den Driecteur B. B. van 25 October 1924 No. G 5/13/10 vermeldt een verhouding van 1 : 1.

Als voorwaarde van bevordering staat in de B. B. L. slechts „Volledige geschiktheid voor Ass. Wedana”.

A. Ja, ik tahoe kalau ini. Onze collega di S. masa dienstnja al meer dan elf jaar itoe beloem beloem djadie eerste klas. Mangkano hij van onze collega's residentie lama van gewone A. W. 's bovenaan en sekarang al zooveel nieuwe A. W. 's benoemd en evenveel djadi wedana. Masakan verhoudingnja masih 1 : 1 sadja? Da' pertjaja saja. Ik wed verhoudingnja baik baiknja A. W. biasa tot A. W. eerste klasse ada 3 : 1. Doeloe dia minta, katanja misti twee jaar poenja conduite „volledig geschikt”, maka dia soedah ada lebih dari tiga, empat conduite „volledig geschikt”. la kok masih tengoeok tengoeok sadja. Pinter ah, voor bezuiniging, lama lama A. W. eerste klas benoemd Wedana, semoea A. W. A. W. Sten biasa.

B. Geen nood, man, de Hooge Regeering weet onze nooden. Wat Buitenzorg doet, is welgedaan! Heb je het verhandelde in den Volksraad niet gevolgd? Wij gaan een goede toekomst tegemoet. Op de begrooting 1930 krijgt een aib. een aanvangswedde van f 130.— Dan krijgen wij als A. W. f 175.— + f 30.— = f 205.—

A. Itoe rak etoengan tjipoamoe sendiri. Sapa tahoe, nanti dioetak oetek djadi A. W. djoega tetap. f 175.— sadja. Verhoogingnja dikoempoelkan doea tahoen djadi f 15 — Wolak walik pantji B. B. . .

C. (een aib. wedana in de desa).

Monggo dik, meniko lo, dipoen dawoehi Ngoro Patih ngladosi kesoekan tjeki, kirang setoenggal. Allah, verhooging barang diremboeg. Ngoro kok dipadoni, noeroet dja rak soedah

Paling perloe rak ngandang Rodjo, koerang blondjo jo golek medjo, moso ora oleh poelihan. Saja ini tak songgo tjeki maar als kom tijdnja ja djadi wedono. Kom ach, nDoro Patih doeko lo. . . .

A. treedt af en B. . . . in zich zelven „Andap asor, oenggoel djoerite”.

D. een andere wedana tot B „Monggo dik, nlarihi koelo, eman ajoe ajoe kok didjarake wahe. Jem, ikoe ndoro Tiler mbok didjiwit.

„Narada”.

Regentschaps-ordonnantie

(Slot)

AFDEELING 5.

De begrootingsrekening.

Art. 107. 1. De regentschapsraad stelt jaarlijks voorloopig vast eene, de begrooting zoo mogelijk op den voet volgende, rekening van uitgaven en ontvangsten.

2 De in het vorige lid bedoelde begrootingsrekening wijst in volgorde der begrooting en met gelijke omschrijving der artikelen en onderdeelen aan;

in uitgaaf; het geraamd bedrag en wat daarop is verevend;

in ontvang; het geraamd bedrag en wat daarop is ontvangen;

met aanduiding van de verschillen in meer of minder, zoowel wat de uitgaven als wat de ontvangsten betreft, en met vermelding, welke van de verevende sommen voldaan, welke verschuldigd gebleven zijn.

2. Zij vermeldt tevens zooveel mogelijk de oorzaken der verschillen tusschen de ramingen en de uitkomsten.

Art. 108. 1. Bij de begrootingsrekening worden gevoegd;

afschrift van de besluiten, bedoeld in het vijfde lid vaa artikel 79;

een verslag van het gebruik der geldmiddelen en alle bewijsstukken, waarop de gedane uitgaven gegrond zijn;

opgaven van de getroffen dagingen, en verleende kwijtscheldingen, met vermelding van de gronden der genomen beslissingen;

een kasrekening, die zooveel mogelijk aansluitende aan de begrootingsrekening, o. a. vermeldt de saldo, bij het eind van het dienstjaar aanwezig in de kassen der aan den raad rekenplichtigen.

2. Voorts worden bij de begrootingsrekening overgelegd de staten, vermeldende:

Voor zooveel betreft de uitgaven; de sommen, die in het dienstjaar wegens ten laste van atgesloten diensten verevende uitgaven voldaan, door verjaring vrijgevallen of verschuldigd gebleven

zijn; de in het dienstjaar verevende vorderingen betreffende afgesloten diensten, zoomede de andere uitgaven ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven, alle posten afzonderlijk omschreven en in groepen van gelijke soort gerangschikt;

de opeischbare vorderingen, ook betreffende afgesloten diensten, die nog niet verevend zijn;

voor zooveel betreft de ontvangsten:

de bedragen, die van vorige dienstjaren zijn aangezuiverd, kwijtgescholden of afgeschreven.

Art. 109. 1. De begrotingsrekening wordt zonder dagteekening van de afsluiting van den dienst opgemaakt door het college van gecommiteerden, dat zorgt, dat zij, met alle bijbehorende stukken, gereed is uiterlijk den 1sten September van het jaar, volgende op het dienstjaar.

2. Zij wordt vóór de behandeling in raadsvergadering gedurende een door den raad te bepalen tijd voor ieder ter lezing gelegd in het kantoor van het college van gecommiteerden.

Art. 110. De door den raad voorloopig vastgestelde begrotingsrekening wordt, met de daarbij behorende stukken, uiterlijk den 1sten November van het jaar, volgende op het dienstjaar aan het college van gedeputeerden gezonden.

Art. 111. 1. De Algemeende Rekenkamer gaat bij de door haar ter onderzoek opgevraagde begrotingsrekeningen bepaaldelijk na:

met betrekking tot de uitgaven:

of de verschillen tusschen raming en uitkomst behoorlijk zijn toegelicht;

of er in het algemeen eene voldoende mate van overeenstemming bestaat tusschen de cijfers van de begroting en de rekening;

met betrekking tot de ontvangsten:

of in de rekening tot het juiste bedrag zijn opgenomen de sommen en inkomsten, die uit de algemeene of provinciale geldmiddelen te behoeve van het regentschap zijn beschikbaar gesteld;

of, voor zooveel belastingen aangaat, de verschillen tusschen raming en ontvangst behoorlijk zijn toegelicht en de vorderbare bedragen voldoende tijdig en regelmatig worden aangezuiverd.

2. Met behulp der overgelegde bewijsstukken onderzoekt de Kamer de bedragen der uitgaven en de juistheid der affectatie, terwijl zij tevens in algemeenen zin beoordeelt, of de bij de begroting uitgetrokken fondsen zijn gebruikt voor het doel, waarvoor zij zijn toegestaan.

3. Voorts onderzoekt zij, met behulp der bij de rekening overgelegde staten:

of de opeischbare vorderingen betreffende afgesloten diensten zijn verevend;

of de sommen, die ten laste van de afgesloten diensten verevend maar nog niet voldaan waren, sedert betaald dan wel na verjaring als ontvangst geboekt zijn;

of de ontvangsten, die nog van vorige jaren vorderbaar waren geregeld worden aangezuiverd, kwijtgescholden of afgeschreven.

4. Eindelijk verifieert de Kamer, dat tusschen de begrotingsrekening en de kasrekening het vereischte verband bestaat en dat laatstgenoemde rekening aan de kasrekening over het vorig dienstjaar aansluit.

Art 112. Het besluit van het college van gedeputeerden tot vaststelling van het slot der begrotingsrekening wordt in de Javasche Courant en in het provinciaal blad geplaatst en door den regent bekend gemaakt op door den raad te bepalen wijze.

AFDEELING 6.

De rekenplichtigen en het toezicht op hun beheer.

Art 113. 1. Zij, die belast zijn met het ontvangen, bewaren, betalen of afleveren van gelden, geldswaarden en goederen van eene provincie, zijn rekenplichtig aan den raad.

2. Behoudens en nevens de verplichting tot opmerking van rekening in geval van aftreding, overlijden, onder curateele stelling of voortvluchtigheid, wordt alle rekenplichtigen minstens één-maal 's jaars eene rekening ingediend. Zij, die voor de inning van regentschapsinkomsten dienst doen als tusschenpersoon ten gerieve van het publiek, kunnen door den raad van die verplichting worden vrijgesteld.

3. De raad geeft nopens de modellen en tijdstippen van inzending der rekening voorschriften, welke voor de rekeningen van personen, als bedoeld in artikel 76, zooveel mogelijk overeenkomen met die, vastgesteld voor de rekeningen betreffende de algemeene geldmiddelen.

Art. 114. 1. De raad schrijft aan de rekenplichtigen den termijn voor tot beantwoording van de op de rekeningen gevallen aanmerking en tot het indienen van bezwaren tegen de veranderingen, die hij in de rekeningen heeft gemaakt.

2 Na het verstrijken van den termijn neemt de raad een besluit en bepaalt daarbij zoo noodig welk bedrag de rekenplichtige heeft te betalen.

3. Te allen tijde, ook na afgifte van het in art. 118 bedoeld bewijs, is de raad bevoegd tot herziening van besluiten, gegrond op stukken, die later blijken valsche te zijn.

Art. 115. Aan rekenplichtigen kunnen voorloopig

vergoedingen worden opgelegd bij besluit van het college van gecommiteerden.

Art. 116. 1. Aan de rekenplichtigen, die achterlijk zijn in het inzenden hunner rekening, wordt door het college van gecommiteerden een nieuwe termijn gesteld.

2. Bij verdere nalatigheid worden de rekeningen op kosten van nalatigen opgemaakt door een persoon, daartoe door het college van gecommiteerden aan te wijzen.

3. De rekeningen worden verder behandeld en afgedaan als ware zij door de rekenplichtigen zelf opgemaakt en ingezonden.

Art. 117. 1. Wanneer een rekenplichtige onder curateele wordt gesteld, voortvluchtig is of overlijdt, wordt de rekening, die hij had behooren te doen, opgemaakt door een persoon, daartoe door het college van gecommiteerden aan te wijzen.

2. Van de ontvangst der opgemaakte rekening geeft het college van gecommiteerden zoo spoedig mogelijk kennis aan den curator of aan de erfgenamen of rechtverkrijgenden, onder het stellen van een termijn gedurende welken de rekening en de daarbij behoorende bescheiden voor hen in het kantoor van het college van gecommiteerden ter inzage worden nedergelegd en binnen welken zij hunne bezwaren tegen die stukken kunnen doen gelden. De kennisgeving kan geschieden schriftelijk aan de betrokkenen rechtstreeks, of door middel eener advertentie in de *Javasche Courant* en in minstens één ander *nieuwsblad*.

3. Na ontvangst van het antwoord van den curator of erfgenamen of rechtverkrijgenden, dan wel nadat dezen den gestelden termijn onbenut hebben laten verstrijken, neemt de raad een besluit en bepaalt zoo noodig welk bedrag ter zake van het beheer moet worden betaald.

4. De erfgenamen en rechtverkrijgenden zijn van aansprakelijkheid ontslagen, wanneer drie jaren zijn verlopen;

a. na den dood van den rekenplichtige, zonder dat de bij het tweede lid van dit artikel voorgeschreven kennisgeving is gedaan;

b. na het verstrijken van den tot indiening hunner bezwaren gestelden termijn, zonder dat de rekening is vastgesteld.

5. De curator, erfgenamen of rechtverkrijgenden, en casu quo voogden en curatoren van erfgenamen en rechtverkrijgenden van den rekenplichtige kunnen zich ten aanzien van de uit dit artikel voortvloeiende rechten en verplichtingen door een gemachtigde doen vertegenwoordigen.

Art. 118. 1. Rekenplichtigen worden ter zake van

hun gehouden beheer niet van verantwoordelijkheid ontheven dan door een bewijs, deswege door den raad afgegeven.

2. Dit bewijs ontslaat de rekekplichtigen of hunne erfgenamen of rechtverkrijgenden niet van de verplichting tot aanzuivering der bedragen, welke zij verschuldigd zijn als een gevolg der herzieningen, bedoeld in het derde lid van art. 114.

Art. 119. 1. Het college van gecommiteerden houdt gestadig toezicht op het beheer der rekenplichtigen.

2. Eij elke overgave en overneming van het beheer, en — behoudens het bepaalde bij het volgende lid nopens het opnemen van regentschapskassen, in beheer bij algemeene ontvangers bij landskassen — ook overigens op ongezette tijden worden de kas en de administratie der rekenplichtigen opgenomen door of vanwege het college van gecommiteerden.

3. De raad bepaalt voor elk der rekenplichtigen het aantal malen 's jaars dat de opnemingen van de kasse en de administratieën moeten plaats hebben, met dien verstande dat het opnemen van regentschapskassen, in beheer bij algemeen ontvangers van landskassen, slechts verplichtend is bij overgave en overneming van het beheer.

4. Tenzij door den raad op andere wijze geregeld, wordt van de bevinding bij elke opneming proces-verbaal opgemaakt, hetwelk in de eerstvolgende raadsvergadering ter tafel wordt gebracht.

Art. 119 a. (Ingevoegd bij St. 1926 No. 526). 1. Het college van gedputeerden kan te allen tijde een onderzoek instellen, zoonodig met deskundigen bijstand, dan wel doen instellen naar de geldelijke administratie der rekenplichtigen van het regentschap, kassen en voorraden opnemen en doen opnemen en op het materieel beheer der rekenplichtigen contrôle uitoefenen.

2. Van de bevinding wordt na afloop van het onderzoek een proces-verbaal opgemaakt, hetwelk onverwijld ter kennis van den regentschapsraad wordt gebracht.

Art. 120. 1. Waar het beheer van geldmiddelen van het regentschap is opgedragen aan personen, als bedoeld in art. 76, zijn de ambtenaren, belast met het toezicht op de administratie der landsgelden, verplicht bij hunne inspectieën zich tevens te overtuigen dat het geld hetwelk in de aan die personen toevertrouwde regentschapskassen aanwezig moet zijn, er inderdaad is.

2. De in het vorig lid bedoelde ambtenaren maken van hunne bevinding ten opzichte der regentschapskassen proces-verbaal op en zenden een afschrift aan den raad.

Art. 121. 1. Het college van gecommiteerden onderzoekt zoodra mogelijk de van rekenplichtigen ontvangen rekeningen en brengt daarover schriftelijk verslag uit aan den raad.

2. Wanneer bij dat onderzoek mocht blijken van vervalsching of ander misdrijf door een rekenplichtige als zoodanig gepleegd, stelt het college van gecommiteerden de stukken in handen van het openbaar Ministerie.

Ar. 122. De afdoening der rekeningen van hen, die niet langer een ambt bekleeden, waaraan rekenplichtigheid jegens den raad verboden is, gaat zooveel mogelijk voor aan de afdoening der rekeningen van anderen.

AFDEELING 7.

De verantwoordelijkheid der niet-rekeplichtigen.

Art 123. 1. Alle ambtenaren en bedienden van een regentschap, zoomede alle ten behoeve van een regentschap werkzame landsdienaren, die, als rekenplichtigen, door onrechtmatige handelingen of door het nalaten van de zorg, waartoe zij gehouden zijn, middellijk of onmiddellijk aan een regentschap schade toebrengen, zijn verplicht die schade te vergoeden.

2. De raad legt de vergoeding op, nadat de belanghebbenden in de gelenheid zijn gesteld, binnen door hem te stellen termijn zich schriftelijk te verdedigen.

3. Zij, aan wie vergoeding is opgelegd, kunnen van het besluit, waarbij dat is geschied, aan het college van gedeputeerden herziening vragen, binnen drie maanden nadat het ter hunner kennis is gebracht.—

HOOFDSTUK VII.

Het hooger toezicht op het regentschap.

Art. 124. De resident is belast met het toezicht op het regentschap en kan ter zake aan het college van gedeputeerden de voorstellen doen, die hij noodig acht.

Art. 125. (Gewijzigd bij St. 1928 No. 2). 1 De besluiten van den raad en van het college van gecommiteerden kunnen, voor zoover zij met een algemeene of provinciale verordening dan wel met het algemeen belang in strijd zijn, door den Gouverneur-Generaal, den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord, te allen tijde worden geschorst of vernietigd.

2. Wanneer het college van gedeputeerden van meening is, dat besluiten van den raad of van het college van gecommiteerden in strijd zijn met een algemeene of provinciale verordening dan wel het algemeen belang, draagt het college die besluiten geheel, of gedeeltelijk ter schorsing of vernietiging voor aan den Gouverneur-Generaal.

3. Het schorsings- of vernietigingsbesluit wordt met redenen omkleed in het provinciaal blad geplaatst.

Art. 126. 1. In geval van schorsing wordt in het besluit de duur der schorsing bepaald.

2. Zij kan niet langer duren dan een jaar.

3. Schorsing stuit onmiddellijk de werking van het geschorste besluit.

Art. 127. 1. Is binnen den voor de schorsing bepaalde tijd de vernietiging van het besluit niet gevolgd, dan wordt dit geacht geldig te zijn.

2. Hiervan wordt medezeling gedaan in het provinciaal blad.

Art. 128. Besluiten, die geschorst zijn geweest, kunnen niet opnieuw worden geschorst.

Art. 129. Vernietiging wegens strijd met een algemeene of provinciale verordening brengt mede vernietiging van alle gevolgen van het vernietigde besluit, voor zoover die nog voor vernietiging vatbaar zijn.

Art. 130. Bij vernietiging wegens strijd met het algemeen belang, blijven de gevolgen, welke niet strijdig zijn met dat belang, in stand.

Art. 131. De regentschapsraad, eventueel het college van gecommiteerden zorgt, dat in geval van schorsing, vernietiging of niet-goedkeuring zijner besluiten, voor zooveel noodig, opnieuw in de bij een geschorst, vernietigd of niet-goedgekeurd besluit behandelde zaak wordt voorzien.

Art. 132. 1. Geschillen van bestuur tusschen verschillende regentschappen en tusschen regentschappen en andere zelfstandige gemeenschappen worden beslist door den Gouverneur-Generaal, wanneer de betrokken ressorten niet binnen dezelfde provincie liggen, om andere door het college van gedeputeerden.

2. Het besluit wordt met redenen omkleed in het provinciaal blad geplaatst.

3. Van de beslissing van het college van gedeputeerden staat binnen vier weken na de ontvangst hooger beroep open op den Gouverneur-Generaal.

HOOFDSTUK VIII (!)

Overgangsbepalingen.

Art. 132a. (Gewijzigd bij St. 1926 No. 526). 1. Bij de samenstelling voor de eerste maal van een regentschapsraad kan worden afgeweken van den bij artikel 11, eerste lid, genoemden termijn van twee weken.

2. De Gouverneur-Generaal bepaalt, bij toepassing van den in het vorig lid bedoelden maatregel, welke termijn voor den daarin bedoelden in de plaats treedt.

Art. 133. Deze ordonnantie treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal te bepalen datum. (*)

[!] Ingevoegd bij Stbl. 1925 No. 398.

(*) In werking getreden 1 April 1925 (Stbl. 1925 No. 133).

TABIB ACHMAD SODIN

Petoedoengan No. 49

Telefoon 1369

Semarang.

Toean djangan poetoerken pengharepan.

Sebab saja soedah doewa poeloe taoen lamanja di Indonesia dan soedah dapet banjak Certificaat (soerat poedjian) dari segala bangsa. Toean toean boleh boektiken sendiri bisa mengobatin segala roepa penjakit sampe baik,

Zonder operatie.

Sakit ambeien (bawasir,) sakit mata, napas sesek, batoek asma, segala sakit kentjing, sakit prampoean, kentjing manis, beri-beri, penjakit prampoean kepoetian etc. etc., malaria, sakit reumatiek, boeah pinggang, dysenteri, dan lain-lain penjakit.

Segala waktue bisa panggil didalem of loear Kota.

dan sedia obat-obat patent, bisa minta dikirim dengan rembours.

Obat Patent.

No. 1 Obat Fakir Olie (goenaken penjakit seperti jang terseboet dibawah ini :

Sakit toelang (atoeran pake doea of tiga tetes tjampoer sama minjak klapa banjknja 30 gram of 2 sendok makan en lantas gosok diwaktue tidoer).

Sakit medjen jang kloear nanah tjampoer darah, atawa moeles lantaran dari loeka oesoos atawa kemboeng, (atoeran pake satoe hari tiga kali, sekali minoem 2 tetes tjampoer sedikit goela pasir djadi satoe hari 6 tetes en kaloe soedah minoem itoe obat boleh minoem air thee sedikit).

Sakit kepala (atoeran pake boleh gosok sadja).

Sakit moentah (atoeran pake 2 tetes tjampoer sama air thee, satoe hari doea kali).

Sakit batoek Kering (atoeran pake satoe hari minoem doea kali, satoe kali minoem 3 tetes tjampoer sama koffie).

Sakit gigi (atoeran pake kapoek ditjeloepkan didalem obat en lantas boleh taroek di gigi jang sakit).

Sakit Panoe en sakit koekoel (atoeran pake 2 tetes tjampoer sama minjak widjen en lantas digosoken dimana tempatnja diwaktue malem). Satoe botol 5 gram harga f 7.50

No. 2 Obat Madjoen Achmedi (boeat goenaken koewat badan) (atoeran pake 1 sendok thee lantas minoem thee of koffie). Harga 1 botol f 5.—

No. 3 Obat Pil Habsebar (boeat penjakit peroet) atoeran pake saben pagi 4 pil oental dengan koffie atawa thee. Harga 1 botol f 175.

No. 4 Obat Nasjoek (boeat sakit kepala) atoeran pake, seroot satoe hari tiga kali). Harga 1 botol f 1.50

No. 5 Minjak Expres (boeat seneng hati) atoeran pake semir lebih doeloe 5 menuut). Harga 1 botol f 2.50

No. 6 Kadas atawa Gatel (atoeran pake gosok satoe hari tiga kali). Harga 1 botol f 1.50

No. 7 Obat Koreng (atoeran pake kepiorken dimana jang sakit. Harga 1 botol f 0.50

No. 8 Pil Bidadari (atawa boeat kesenangan hati atawa kesehatan) (atoeran pake satoe hari 3 pil abis makan nasik 1 pil dengan air dingin). Harga 1 botol f 3.—

No. 9 Minjak Ramboet (atoeran pake abis mandi gosoken diramboet). Harga 1 botol 60 gram f 2.50

No. 10 Obat Mata (atoeran pake satoe hari doea kali tetesken dimata, sekali pake 2 tetes). Harga 1 botol 10 gram f 1.—

No. 11 Obat Batoek Darah atawa Mengi (atoeran pake satoe hari doea kali ngemoet, satoe hari ngemoet satoe pil en sesoedahnja ngemoet tidak boleh minoem air dingin satoe djam lamanja. Harga 1 botol f 2.50.

A W A S !

Ini dia

A W A S !

Njonja-njonja dan Toewan-toewan kalo maoe **BABARKEN SOGA DJOKJA** njang bagoes, koewat serta tida bisa loentoer atawa maoe **NJELEPKEN** dengan ongkost moerah, dan membeli Kain-Batik tjariilah ini **MERK** njang soedah terkenal.

Ada sedia tjoekoep segala Kain-Batik dari harga njang mahal sampe njang moerah, djoega trima pakerdjaän bikin **TIAP-BATIK** dari tembaga, dan lain-lainnja keperluan boeat Batik.

Harga-harga seperti terseboet di bawah ini:

BABARKEN SOGA DJOKJA	boeat	Kain atawa Saroong	per potong	f 3.—
"	"	Slendang	"	f 1.50
"	"	Iket	"	f 1.50
NJELEPKEN	"	Kain atawa Saroong	"	f 1.—
"	"	Slendang atawa Iket	"	f 0.50
MORI LOJORAN No. 1	"	Kain	"	f 2.50
"	"	Saroong	"	f 2.—
"	"	Iket	"	f 1.25
"	"	Kain	"	f 2.—
"	"	Saroong	"	f 1.75
"	"	Iket	"	f 1.—
"	"	Kain	"	f 3.50
tjorehan potlood No. 1	"	"	"	kattie f 0.70
LILIN BATIKAN	"	"	"	f 0.80
"	"	"	"	"
"	"	"	"	"
TEMBOKAN	"	"	"	"

ini lilin tinggal pake sadja,

Memoedjiken dengan hormat, **TAN KONG TIEN** Boegangan — Semarang — Telef. No. 1557